وظائف اطفال

ف نظارت جلیله‌سنک فی ۱۵ اغستوس سنه ۳۱۴
تاریخلی و ۴۳۷ نومرولی رخصتنامه‌سیله
طبع اولنمشدر

درسعادت

ب عالی جاده‌سنده رشید افندی خانده ۳۸ نومرولی
قصبار مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

رسالهٔ لائف اطفال

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وثنای لایعداول مربیٔ حقیقیه احرا اولیقدرکه بزی تنکنایٔ عدمدن فسحتسرای وجوده کتوروب کندی خبر وشیرمزی بیلمز ویوزومزدن سنکی قوغمنه کوجمز یتمز ایکن مزاج واشتهامزه کوره یه‌جك و ایچه‌جکمزی ویردی ومحض عنایتندن نور فکر واذعان ایله مخلوقات سائره‌دن فرق وتمیز بیوردی وصلاة وسلام بحد پیغمبرمز افندمز محمد مصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینه شایان واوقدرکه حق تعالی حضرتلرینك اوامر علیه‌سنی بزه تبلیغ ایله طوغری یولی کوستردکدن وبری بریمزه قرنداش کبی کچنمه‌نك اصولنی اوکرتدکدن ماعدا تهذیب اخلاقه چالشمقلغمزی امر ایلدیلر وتحیات زکیات آل واصحاب سعادت آیات حضراتنه سز واچقدرکه انلرك طوتدقلری یوللر بزه کوره برر شاهراه هدایا وموصلی سر منزل فوز وسعادتدر .

حق دکلدرکه انسان یالکز کوریلان صورت ظاهرمسیله
نسان اولمیوب بلکه واجب تعالی حضرتلرینك کندوسنه
حسان بیورمش اولدیغی جوهر کرانبهای عقل ایله حیوانات
سائره‌دن کسب امتیاز ایلدیکی کبی اول جوهر دخی دست کاه
تربیه‌ده صیقل نور معارفله جلالنمدکجه اهل عرفان نظرنده
کرسز اولدیغی وهر شیدن اول سوء اخلاقی دعوت ایدر
بیلردن نورسیدکانك منبله کالغنچه عقل هیولانیلرینی نسیم
تربیه وتعلیم ایله اچدرمق الزم واهم بولندیغی جهتله اشبو
عصر معارفحصر حضرت خلافتپناهیده معنا ومادة آن بآن
مشهود باصرهٔ اذعانمز اولان آثار تسهیلیه‌یه بر علاوهٔ ناچیزانه
اولمق امنیه‌سیله اطفالك تهذیب اخلاقنه مدار اوله‌جق صورتده
هر چوجغك اکلایه‌بیله‌جکی مرتبه‌ده اشبو رسالهٔ ناچیزانه‌نك
جمع وتألیفیله واصلنه دخی نصفندن زیاده مقداری علاوه‌سیله
هدیةالعلوم کتابمزه مقدمه اتخاذ اولندی جناب حق جمله‌یی
موفقیات الهیه‌سنه مظهر بیورسون آمین .

❁ مقدمه ❁

ا

چوجقلر بو عالمده انسان برحیات اولدقجه کندوسنه ایکی طریق واردرکه بری طریق نجات وسعادت ودیکری طریق خسران وندامتدر .

ایمدی پدر ووالده کزه خیرالخلف اولمق وحسن صیت قزانه رق خیر ایله یاد اولنمق ایستر ایسه کز طریق فضیلته سلوك ایله حبل متین سلامتی قویجه طوتملی وسعادت ابدیه کزی بو یولده آراملیسکز .

خسران و ندامت کتوریجی یوللره صپانلر ایسه تربیه لرینه همت اولنمیان و تحصیل هنر و معارفده چالیشدیرلمیان ویاخود چالشمیانلردر ایشته بونلر دنیا و آخرتده برخوردار اوله میوب ایکی جهانده درلو درلو فلاکتلر وندامتلر چکه رك اقران اراسنده خور وحقیر اولدقلرندن ماعدا بوکبی یرامز چوجقلر پدر ووالده لرینی دخی بد نام ایدرلر کورمزمیسکز که فقرانك چالیشقان ومعلوماتلو چوجقلری اغنیا وکبرانك تنبل ومعلوماتسز چوجقلرینه هر وجهله ترجیح ایدیلور بونك حکمتی ایسه هر یرده علم و معرفت انسانی عزیز ومقبول طوتدیغی کبی جهالت دخی هر کسی خور وحقیر ایدر .

بزی یوقدن وارایدن حق تعالی حضرتلری عالمی اویله کوزل ومنتظم وضع وقانون اوزره یراتمشدرکه بوفانی دنیاده بولندقجه هرکس بولندیغی صنفده چالیشهرق مدار تعیشنی یعنی کچنه جکنی تدارکه مجبوردر ایشته بوکا اصل واسطه ایسه علم وهنردرکه او دخی چوجقلق زماننده کسب اولنور .

بونك ایچون شفق آتدقدن صکره کونش طوغمسیله برابر صباح اولدقده جمله مخلوقات وحتی قوشلر بیله بولندقلری حال سکونتدن حرکته کلهرك یعنی اویانوب ایشلریله مشغول اولورلر ایشته بو مشغولیتله طبیعی بر یورغنلق کله جکندن بونك منع ودفعیچون دخی کیجه خلق بیورلمشدرکه اخشام اولدقده بر یوزینی بر قراکلق قاپلایوب بو زمانده خلق استراحته وارورلر بو سایه‌ده کوندزلری مشغولیت سببیله صرف اولنان قوت اویقو اویومغله یکیدن قزانیلور .

بونجه اشجار ونباتاتك نشو ونما بولدیغنی واثمارك اجناس متعدده اوزره لذائذ مختلفه کسب ایلدیکنی وازهار کونا کون حاصل اولدیغنی یکنظرده مشاهده ایتمکده یز ایشته بونلرك جمله‌سی جناب واجب الوجود حضرتلرینك ارادهٔ علیه ومشیت ازلیه‌سیله وجوده کلمشدرکه هر نه‌یه نظر اولنسه صنع الهیدن ماعدا بر ماده کوره‌مدیکندن عقل بشر حیرتده اولمغله ارتق بزم ایچون .

« سبحان من تحير فى صنعه العقول »

« سبحان من بقدرته يعجز الفحول »

دیمکدن بشقه سویلیه‌جك ونعمت الهیه‌یه شکردن غیری ایده‌جك برشی یوقدر .

چوجقلر دنیا وآخرتده عزیز وفیضیاب اولمنی وصاحب عقل وسداد اوله‌رق دین ودولته حسن خدمت ایده‌بیلمکزی دائما بزی یوقدن وار ایدن حق تعالی حضرتلرندن نیاز وتمنی ایلمك لازمدر .

زیرا بوعالمده سعادتحال انجق اخلاق حسنه ایله متخلق اولنلر ایچوندرکه دنیا وآخرتده مظهر مکافات اولنلر بونلردن عبارتدر وبر آدم بر خیر ایشلمش ایسه انی درخاطر ایلدکجه کندوسی دخی مسرور وخشنود اوله‌رق مستریح القلب اولور وبرکمسنه معاذالله تعالی برکوتولك ایلمش اولسه بو حال ندامت ومحجوبیتی مؤدی اولور بونك ایچون عقللو چوجقلر دائما جناب حقدن کوزل عمللر ایله ایو خوی وحضورقلب ایسته‌ملك لازمدر بو دخی رضای باری‌بی کوزتمك وانا وبابا واقربا واستادلرك خیر دعالرینی المق وهنکام صباوتی بیهوده کچورمیه‌رك تحصیل علم وفنونه چالشمق ایله حاصل اولور .

چوجقلر بزم ایچون ایکی شرفلی و قیمتلی طریق دها واردرکه بری دیانت ودیکری قیاس عقل اولوب بونلرك

اقتضالرینه کوره عمل ایدنلر دنیا و آخرتده سعادتحال قزانمش اولورلر فقط دیانت طبیعت بشریه اوزرینه شول بر حاکم عادل معنویدرکه دلالتنده هیچ بر وقت انسانه طریق مستقیمدن آیرمز .

ایمدی حق جل وعلا حضرتلرینك جمیع امرلرینی طوتوب نهی بیورمش اولدیغی شیلرك کافه‌سندن صاقنمق وبنی نوعنه واقرباسنه الدن کلان ایولکی دریغ ایتامك وفقرا وضعفایی کوزه‌دوب حمایه ومسافرینه رعایت واکرام ایتمك اقتضا ایدرکه بو دخی دیانت وانسانیت اقتضاسندندر .

﴿ والده ﴾

چوجقلر بزی بسلیوب میدانه کتورن شفقتلو و مرحمتلو انالر آیلرجه طاشیوب بیکلرجه زحمت ومشقتلر ایله بزی طوغوردقدن ماعدا برچوق وقتلر دخی امزرمك وخصوصات سائره‌مزك تسویه‌سنه چالشمغله لیل ونهار حضور و راحتلرینی ترك ایدرلر وبونکله برابر شفقت ومرحمتلری ایجابنجه اولادلرینك جزئی کیفسزلکلرینه طیانه‌میوب باش اوجلرنده پروانه کبی دونه‌رك کندولری دخی آشوری درجه راحتسز اولورلر بو جهتلره نظر اولنجه چوجقلر نباتاتك یالکزجه بیومسی کبی پرورش بولمیوب مطلقا برمربی‌یه محتاج اولدقلرندن والده‌لرینك اعانه‌لریله میدانه کلدکلری اکلاشیلور واشبو امك وزحمتدنناشی

چوجقلر کیمسه‌دن کورمه‌دکلری شفقت ومحبتی والده‌لرندن کوررلر بوکا بناء چوجقلرك اك لازملی واك بیوك وظیفه‌لری بر آن وبر دقیقه والده‌لرینك حسن رضالرندن چیقمیوب دائما امرلرینه اطاعت وانقیاد ایله خیر دعالرینی قزانمقدن عبارتدر ایشته وظیفه‌لرینی طانیان چوجقلر بیودکدن وکسب قدرت ایله‌دکدن صکره ینه والده‌سنك قوجاغنده ممه امدیکی زمانك عجز واقتدارسزلغنی اوکنه کتوره‌رك والده‌لری حقنده دائما رفق وملایمتله معامله ایدرلر وخدمتلرنده بولنمغی جانلرینه منت بیلورلرکه بو خدمت سایه‌سنده دخی والده‌لرینك انلری بیوتمك خصوصنده چکمش اولدقلری زحمتی اونوتدیره‌رق ممنونیتلری ایله خیر دعالرینی قزانمش اولورلر .

﴿ پدر ﴾

پدریمزدخی بزی ووالده‌مزی راحت راحت کچندیرمك ایچون کیجه‌یی کوندوزه قاته‌رق چالیشور زیرا اوتوره‌جق یر وکیه‌جك البسه وبسلیه‌جك مأکولات ومشروباتمزی تدارك ایدن هپ بابالریمزدر چوجقلر پدرلریمز قان تره غرق اولنجیه قدر چالشدیغنی هپ بزم ایچوندر بز دخی انلرك شکرینی بیلملی وخدمت واطاعتلرنده قصور ایتماملییز انالق حقنی اوده‌مك ایچون پدرلریمزك اختیارلق واقتدارسزلقلری زمانلرنده دخی الدن کلدیکی قدر رعایت ومعاونت ایتمکلکمز لازمدر اولادك بابا

و آناسنه شفقت ومرحمتی واطاعت وانقیادی فرض عیندر . بونك ایچون ابوینی كوزتمیه‌رك معاذ الله بدمعامله‌ده بولنمسی وبو جهتله انكسار قلبه باعث اولمسی دنیا و آخرتده كندوسنده الك اجینه‌جك برحالك وقوعنه سبب اولور .

﴿ اولادك ابوینه اطاعتی ﴾

ابوین و اقربا و تعلقاتمزی هر وجهله سووب و محبت ایتدیكمزدن آنلرك محظوظ اولمیه‌جقلری ونفرت ایده‌جكلری شیلردن كمال درجه احتراز ایدوب آنلره موجب الم اولان كافهٔ فناقلردن وسوء حركتدن اجتناب یعنی هروجهله آنلردن خوف وحجاب ایتمامز لازمكلور .

اولادك ابوین واقرباسندن قورقوسی جبانت وقورقاقلق كبی صفات رذیله‌دن ایلروكلمیوب انجق پدرومادرینك الم وكدر وانكسار خاطرینی موجب اوله‌جق حركات نالایقه‌دن قاچنمق صفت ممدوحه‌سندن نشأت ایدر . بو سببدن ابوین واقربامزدن حجاب وخوف وحذر ایلمامز لازمدر . ابوین و اقربامزه كمال خلوص ایله انقیاد ایده‌جك وكندولرینی طارلتمقدن قورقه‌جق بیله اولسه‌ق عیب دكلدر . بلكه بزه كوره بیوك بر شرفدر . چونكه بو قورقو بزه عداوت پرده‌سی التندن كلمیوب انا وبابامزك محبتندن طوغمش غایت شرفلی بر ناموسدر . كرچه

بعضاً کوچك قصورلریمزی مسامحه وعفو ایله معامله ایلرلر ایسه‌ده کوردیکمز لطف ومسامحه‌دن یوز بولماملییز. انلردن نقدر لطف و ملایمت کورسه‌ك او قدر حجاب وقورقومزی آرتیرمق‌اوزریمزه الزمدر واحترامی بروقتده الدن براقمق جائز دکلدر ویکیدن موجب الم اوله‌جق حالاتك بر دخی وقوعه کتورلمامسیله هر یوزدن کندولرینی خشنود براقمق فرضدر. ایمدی ابوینه تماميله مطیع اولمق آنجق هر بر امرلرینی کولر یوزلولکله‌قارشولیوب اجراسنده استعجال‌وایستمدکلری شیلردن اجتناب ایله رضالرینی استحصال ایتمکدن عبارتدر. الحاصل چوجقلر ابوینـدن ایجابنه کوره کوردکلری والدقلری نصایح وابرام واخطارات وتکدیر وتعذیر وتأدیباتی مجرد کندولرینك ایولکلری ایچون اولدیغنی بیلوب کمال اطاعت ایله قبول ایدرك متنبه‌اولملیدر. زیرا ابوین‌واقربانك برچوجق حقنده کوستردیکی سرتلك مجرد محبتندن ناشیدر. بونلرك بو درلو معامله‌لری چوجقلرك حسن حاللرینه چالشمق وکندولرینی طوغری یوله سوق ایتمکدر. ابوین واقربادن کوردیکی خشونت چوجقلرك تربیه‌سی امرنده اولان خواهش وآرزویه مبنیدر.

بونك ایچون چوجقلر بیوکلرندن آلمش اولدقلری تعذیر وتکدیردن خشنود اولوب بو یوزدن بر وقتده غنف ایله جواب ویرماملی وتواضعی الدن براقماملیدر. معاذ الله ابوینه دکل اقرباسندن برینه بیله وقورانه قارشولق ویرمش اولسه

دنیاده پك بیوك تأدیبه مستحق اولوب بونك ایچون آخرتده
دخی عقاب و جزا کورسه کرکدر . بویله اولدیغی تقدیرده
چوجقلر ابوین واقرباسی طرفلرندن تعذیر وتکدیر اولندقلری
زمان توبه‌لر اولسون بردخی تکدیره مستحق اوله‌جق حرکتده بولنمم
سوزندن بشقه برسوزه جرأت وشق شفه ایلمامسی اقتضا ایدر .

ابوین واقربا بعضاً چوجقلرینی بالمجبوریه تأدیب ایدرلرکه
چوجقلرینه بو وجهله اولان معامله‌لری آنجق محبت اثری
اولدیغنده ذره‌جه شبهه یوقدر . چونکه بونلر چوجقلرینی
اصلاح وتربیه ایچون اره‌صره ایجابنه کوره تکدیر وتعذیر
وتأدیب ایتمیوبده هر بر ایتدکلری قصور وخطالرینی کورمامك
ومسامحه ایلمك چوجقلرینه بر لطف اولمیوب بلکه اهانت
دیمك اولمغله قباحتلرینه کوره مستحق اولدقلری جزا وتعذیری
اجرا ایتمك مطلقا محبت صحیحه‌لری اثریدر .

چوجقلر متجاسر اولدیغمز قصوردن طولایی انا وبابا -
مزدن کوره‌جکمز جزا و ترهیبدن اورکوب بزی سومیورلر
ظن وذهابنده بولنمامليز و حقمزده روا کوردکلری تأدیب
وترهیبك بزه اولان الم و اضطرابندن زیاده قصور وخطامز
انلره ایشلمش اولملیدرکه کمال شفقت و مرحمتلریله برابر بزی
تأدیبه مجبور اولمشدرلر . ایشته اصل بوکا کمال محجوبیت ایله
برابر کدر ایتملیز .

ابوین واقرباسندن خوف وحیا ایدرك آنلره تمامیله مطیع اولان چوجقلر دائما اطاعت و انقیادده بولنه‌رق هر بر امر وتنبیهلرینی طوتوب نهی ایتدکلری شیلردن مجانبت ایدر . فقط چوجقلرك ابوینك هر برامرینه مطیع اولملری یالکز صورت ظاهره‌ده برکوسترش اولمیوب عن صمیم القلب انقیادده بولنملری ووقوعبولان اوامرك جمله‌سی یولنده وحقلو اولدیغنی بیلوب بویله‌جه اعتقاد ایلملری لازم ایدوکندن تمامیله اجراسنه خالصانه نیت ایلملیدرلر . زیرا آنلرك امر ونهیلری بالذات چوجقلرینك منافع ذاتیه‌لری ایچون اولدیغنده ذره‌جه شبهه یوقدر .

چوجقلر آزاطاعتدن آزخشنودلق وچوق اطاعتدن چوق خشنودلق قزانیله‌جغی امر بدیهیدر ولکن عدم اطاعتك آزی وچوغی مساوی کبیدر وبعضاً عدم دقت واونوتمقلقدن خفیف اطاعتسزلق دخی وقوعبولورکه بو دخی بیوك قباحتدر . زیرا بوحال ویریلان تنبیهی سمع قبوله یك آلمامقدن نشأت ایدر .

بناءً علیه کندوسنه اجرا ایدیلان نصح وپندی کوش قبوله کویه کبی طاقنوب اونوتمامق کرکدر . زیرا چوجق حقنده عدم اطاعت نتایج وخیمه‌یی مؤدی اولور وچوجقلر صباوتلری اقتضاسنجه هر شئ لایقیله اکلایه‌میه‌جقلرندن ایوبی وفنایی وفائده وضررلو شیلری وافعال وحرکاتنك مقبول ومستحسننی فرق وتمییز ایده‌مزلر و لکن ابوین و اقربا عقل وقیاس و کورکو

وتجربه سایه‌سنده حالاً واستقبالاً اولاجق ومنافعی کوریله‌جك مضراتی فرق وتمییز ایده‌جکلرندن بونلرك امر وتنبیهلرینه تماميله بلا سؤال وبلا تردد اطاعت ایلمك فرض حکمنده‌در .

هرنوقت پدر ومادر چوجغنه برامر وتنبیه ویرر ایسه بهمه حال ایولکی ایچون اوله‌جغندن هر نه اولور ایسه اولسون منع ونهی ایتدیکی شیئك فنا اولدیغنی بیلوب اندن مجانبت ایلملیدر. بعض چوجقلر واردرکه ابوینك امرلرینه تماميله اطاعتده بولنمیوب بعض حیله ودسیسه اختراع ایدرك امرلرینی اجرادن قاچینورلرکه بو حال کندولرینی انجام کار تغافل وحیله‌کارلق ورياجیلق کبی اخلاق ذمیمه‌یه الشدیرمش اولور .

ایمدی ابوین واقربامزك هربرامرینه کمال ممنونیت ایله انقیاد واطاعت ایدر ایسه‌ك عدم اطاعتدن ظهوره کلان نتیجه نتیجه فنالقلردن مجانبت ایتمش اولورز . چونکه برامر واطاعتسز اولنلرك باشلرینه نتیجه قضالر وبلالر کلدیکی کوروب ایشیدلمکده‌در .

﴿ ابوین حقنده لازم کلان اعتماد ﴾

ابوینمزه تماميله اطاعت‌ایله برابر هریوزدن اعتماد دخی‌ایتمك لازمدر . چونکه جناب حق بزم کوزه‌دلمامزی ابوینمزه‌وظیفه قیلوب حرکات واقعه‌مزك نیك وبدینی کوستره‌جك درجه‌ده آنلره عقل ودرایت احسان ایلمشدر .

چوجقلر بزم حداثت سن وتجربه‌سزلكمز كندو كندو.
مزى اداره ونه وجهله سلوك وحركت ايلممز لازم كله‌جكنى
فرق وتمييزه بزى غير مقتدر قيله‌جغندن هرحالده بزلرى ابوين
واقربامزك كوروب كوزتمسى وفنا يوللردن منع ايلمسى وايجاب
ايدن نصايحى ويرمسى لابد ولازمدر. ابوينه تماميله امنيت
واعتمادى اولميان چوجغك دنياده پك چوق عقوبتلره كرفتار
اوله‌جغى بى‌اشتباهدر. زيرا عدم اعتماد آدمى كذب ويالانجيلغه
اجبار ويالانجيلق ايسه جميع كوتولكلره سوق ودلالت ايدر
وبر كيمسه‌يه يالان سويلمك پك بيوك قباحت اولديغى حالده
پدر ومادرينى الداتمق دخى بركناه منزله‌سنده‌در.
بوصورتده ابوينى اغفال ايدرك حقيقت حالى انلردن كيزلمك
موجب عقوبت بر حركتدر. زيرا انلر بيله‌مديكمز وفرق
وتمييزينه مقتدر اوله‌مديغمز پك چوق شيلرى بيله‌جكلرندن
خطر وتهلكه‌لره دوچار اوله‌جغمزى كورملرى سببيله بزلرى
مخاطره‌لو شيلردن منع وتحذير ايله فنالغه دخى واقف
وآكاه ايدر.
بويله اولديغى تقديرده هرماده‌يى پدر ومادرلريمزدن صاقلا
مامق لازمدر كه بزلره طريق نجاتى كوستررلر. فنا ومذمو
اولان يوللره صاپمقدن محافظه ايدرلر. الحاصل هر كيم اولو
ايسه اولسون ابويندن كيزلو اوله‌رق بر شى ياپ
يول كوسترر ونصيحت ويرر ايسه انى كمال دهشت ونفرت ا

رد ایدوب بو مقوله نصیحت ویرنلر ایله بر دخی اختلاط ایدوب کورشمامك واکر بر کمسنه بر چوجغه پدر ومادریکه صاقین سویلمه دیو بر سوز سویلمش اولسه اول کیمسه‌یی کندویه دشمن بیلمك لازمدر . چونکه اکر سویلدیکی سوز فنا ومخاطره‌لو اولمدیغی حالده نیچون پدر و والده‌سندن کیزلمسنی تنبیه ایدیور . الحاصل هرچوجق کافهٔ افکار وافعالندن تماميله ابوینه معلومات ویردکدن ماعدا آنلرك نصایح و اخطاراتنی جان قولاغی ایله دیکلمك وعبرت آلوب مستفید اولمق و ویرمش اولدقلری نصیحتلری عمری اولدقجه طوتوب اولوجهله حرکت ایلمك لازمدر .

مقتضای صباوت بر چوجق هرنقدر قباحت ایشله‌مکدن چکنمش اولدیغی حالده ینه بر قباحتی ظهوره کلمش اولسه کمال ندامت ایله توبه ایدرك کندویی اصلاح ایلمك لازمدر وبوکا علامت دخی انجق ایشلدیکی قباحته اشوری نادم و متأسف ومکدر اولمقدر .

انسانك کندویی اصلاح ایتمسی ایچون ایتدیکی قباحتی بر دخی ایشله‌مامسیدر . یوخسه برقباحتی ایلیوب بر آز ندامت واسفدن صکره ینه تکرار ایشلمسی لایق وروا دکلدر . بونك ایچون ایشلنان برقصور وقباحتك توبه وندامتی اصح وممتد وبر دها ایشلمامکه دخی قلباً و قویاً متعهد اولوب توبه‌سنده ثابت قدم اولملیدر .

قباحتلری یك اندر اولان واولسه دخی درعقب توبه وبر
دخی ایشلمامکه صحیحاً عزم وجزم ایدرك بو وجهله هنکام
صباوتلری بی‌جرم اولان اطفال مستقبلده خطا وخطرلردن
اراده برکنجلك ایله معمر اولورلر وبومقوله مقبل چوجقلره
سعادت حالده بولنمش دنیلورکه عقللو چوجقلر ایچون بوصفتی
قزانمغه اقدام تام ایتمك واجبدر .

سوز دکلمیان یرامز چوجقلرك باشلرینه کلان قضا وفلاکتلر

احبابمزدن برینك چوجغی شدتلو قزامق علتنه مبتلا اولوب
بوکا بقمان حکیم ایجاب ایدن تداویسنی ترتیب و روزکاردن
امر محافظه‌سنی قویاً تنبیه ایتمش ایدی . مرقوم چوجق برآز
یرامز واطاعتسزجه اولدیغندن والده‌سی بتون کون یانندن
آیرلمیه‌رق حکیمك امرینی تماميله اجرا ایلمکده اولدیغی حالده
برکون اوحالی نصل ایسه مرقومه خاتون اشاغی اینه‌رك بش
اون دقیقه چوجغك یانندن آیرلدقده چوجق بولندیغی اوطه‌نك
پنجره‌سنی آچه‌رق روزکاره قارشو سوقاغه باقوب اکلنمکده
ایکن والده‌سی کلوب چوجغی بوحالده پنجره اوکنده
کوردیکی کبی اولادم پنجره‌یی آچه دیو سکا تنبیه ایتمدیممی
دیو عجله پنجره‌یی قپایوب چوجغی پنجره اوکندن المش ایسه‌ده

نه چاره‌که آچیق پنجره‌نك اوکنده بولندیغی مدت روزکارك تأثیریله کوزلرینه شدتلو عفونت عارض اوله‌رق هر نقدر تداوی اولنمش ایسه‌ده اوکی آلنه‌مامش وکرچه کوزلری بسبتون کور اولمامش ایسه‌ده لایقیله اوقویوب یازمغه مقتدر اوله‌میه‌جق برصورتده نعمت بصریه‌سنه نقیصه طاری اولمشدر .

جده تجارندن یك چشم برتاجر هنکام صباوتنده قوشلره آشوری مجبور اولدیغندن زیاده سودیکی بر قوشی بتون کون الندن براقیوب اوینار واوخشایوب اوپر ایکن قوش نصل ایسه تاجرك صول کوزینی قاغه‌سیله اوره‌رق آقیدوب کور ایلدیکنی تاجر مرقوم بر مناسبت ایله بنده‌کزه جده‌ده نقل وحکایه ایتمشدر .

بیك ایکیوز آلتمش ایکی سنه‌سی طائفده بولندیغم اثناده قومشومزدن برینك یرامز چوجغی بتون کون پنجره‌دن صارقه‌رق سوقاغه باقه‌یی کندویه عادت واکلنجه عد ایدرك برکون ینه یاری بلنه قدر صارقوب بقار ایکن اکسزین یره دوشوب بیهوش قالمش و بو حالده خانه‌سنه نقل اولنه‌رق تداوی لازمه اجرا اولندقدن یکرمی درت ساعت صکره صبیء مرقومك کوچ بلا ایله عقلی باشنه کلمش ایسه‌ده ایکی قوللری خورده و خاش اولدیغندن تام اللی بش کون ظرفنده افاقت بوله‌بیلمش ونهایت برقولی چولاق قالمشدر .

بوندن اون بش سنه مقدم احبادن برینك یرامز چوجنی
بچاق وچاقی کبی آلت جارحه ایله اویناماغه آشوری مجبور
اولدیغندن مرقوم چوجق بر کون النده بچاق ایله قوشار
ایکن یوزی قیون قپانوب دوشمه‌سیله برابر حفظاالله مذکور
بچاق قارننه صاپلانوب باغرصغی طشره اوغرادیغی باباسی
کورمسیله شاشیروب یالین آیاق سوقاغه چیقمش ونعم التصادف
بنده کزکیاننده فرانسزار دوسی سرجراحی موسیو (لوسترمان)
بولندیغندن وقوع حالی بیان ایلمسی اوزرینه خانه‌سنه واریلوب
بك کوجلك ایله باغرصغی ایچرویه ادخال ایدیله‌رك یاره‌سی
دیکلدکدن صکره تام قرق کون قدر تدابیر لازمه اجرا ایله
افاقت بولمش ایسه‌ده بك چوق زحمت چکمشدر .

چوجغك بری یانمش موم و چاقمقسز کبریت ایله اوینامغه
زیاده‌سیله حریص اولوب بیچاره چوجق سوز دکلمز و باشنه
کله‌جك قضایی فرق وتمییز ایتمز اولدیغندن بر کون کیزلوجه
ینه چاقمقسز کبریت ایله اوینار ایکن نصل ایسه البسه‌سی
طوتوشه‌رق مرقوم چوجق آجی آجی فریاد و فغان ایلمسی
اوزرینه والده‌سی تیز الدن یتشوب سوندرنجه‌یه قدر علو
بر آز وجودینه تأثیر ایدرك یاقمش . چوجق اشبو یرامزلغی
وبیوك سوزی دیکله‌مامسی سببیله برچوق وقت یانیق یاره‌سی
آجیسی یوره‌کنه تأثیر ایدوب نهایتنده قورتورلمش ایسه‌ده بك
چوق زحمت چکمشدر .

يرامز بر چوجق بتون كون دكز قيسنده اوينايوب اكلنمكى عادت ايدنديكندن بونك منعى ايچون نقدر تكدير و تأديب اولنمش ايسه‌ده متنبه اولميوب فرصت بولدقجه ينه صاوشوب كيدر ايدى. بركون مرقوم چوجق بربالق اولطه‌سى تدارك ايليه‌رك ساحل بحره واردقده اولطه‌سنه يم طاقمق ايچون اسكله طاشلرى كنارنده اوفق مديه قوپارمق قصديله اوزانوب اكلمسيله برابر باش اشاغى دكزه دوشه‌رك غرق و نابديد اولديغنى كورنلردن برى همان كندويى بحره آته‌رق اون دقيقه قدر آرايوب بولمسيله طشره چيقارمش واثر حيات كورلمديكندن مرقوم چوجق اسكله اوزرينه ياتيريلوب عجله حكيم جلبيله تدابير لازمه اجرا اولنمش ايسه‌ده عمرى وفا ايتميوب وفات ايلمش اولديغندن خانه‌سى خبر آلنه‌رق جسدى خانه‌سنه كتورلدكده چوجغك پدر و والده‌سى بر ساعت مقدم صاغ كوردكلرى بردانه‌جك اولادينى بويله بوغلمش كوردكلرى كبى اوزرينه قپانه‌رق قوجاقليوب كوزياشلرى ايله چوجغك جسدينى غسل و برچوق وقت آغليوب دريالر قدر كوز ياشى دوكمشلر وآه وفغانلرينى كوكاره چيقاره‌رق دفن ايلمشلردر. ايشته آنا وبابا سوزى دكلميان شو چوجق يرامزلكى مناسبتيله هم كندى جاننه قيمش و همده پدر و مادر و فامليا سنك الى آخر العمر يوركلرندن چيقمز بر آجى براقمشدر.

ایشته دکز وحوض وقیو باشلرنده و بوکبی قضالی یرلرده اوینایان و آغاجلری طرمشان وباروت و چاقمقسز کبریت و آلت جارحه کبی شیلر ایله اکلنان چوجقلر ایچون بو مقوله قضالرك هروقتده وقوعی بعید اولمیه جغندن بیوکلرك سوزلرینی دکله یوب یاپمه دیو تنبیه ایتدکلری شیلردن کمال درجه مجانبت ایلملری حقلرنده خیرلودر.

الحاصل یرامز وسوز کار ایتمز چوجقلرك باشلرینه کلان قضالرك کافه‌سی یازلمش اولسه بش اون جلد کتاب اوله جغندن یالکز کوز ایله کورمش اولدیغم حزن ویریجی ماده‌لردن بعضیلرینك بوکتابه درجی ایله اکتفا ایلدم. ایشته بونلردن عبرت آلمق وکتابمزك فن حفظ صحت بحثنده ذکر اولنه‌جق قواعد صحیه ایله متعاقباً شرح وایضاح قلنه‌جق عقائد دینیه و وظائف انسانیه‌یی دقتله اوقیوب اکلامق وهرشیده حق تعالی حضرتلرینك توفیقنی تمنی ایتمك خصوصلرینی بالجمله چوجقلره مشفقانه وپدرانه توصیه ایدرم. اشبو رساله ناچیزانه‌مده حسب البشریه وقوعبولمش اولان نقصان وقصوری اوقویان ومطالعه ایدنلر طرفندن دامن عفولری ایله مستور وبو فقیر پر تقصیری دعای خیر ایله یاد وتذکار بیورملرینی تمنی ایدرم.

﴿ابوین واقربا حقنده لازم کلان تعظیم وتکریم﴾

ابوین واقربامز حقلرنده تماميله ایفاسنه بورجلی اولدیغمز

تعظیم وتکریم یالکز حال صباوت و کنجلکده اولمیوب بلکه عمرمز اولدقجه وسنمز کسب کمال ایتدکجه شو وظیفه دها زیاده کوزه دیله رك عزیز طوتلملیدر. زیرا مدت عمرمز ایچنده عقلمزك ایردیکی وقتده اولان احوال واطوار وحرکاتمزك کنجلره دها زیاده تأثیری اوله رق عبرت آلورلر.

وبرکیمسه نك رفعت قدری وعلوشانی نه قدر زیاده اولور ایسه اولسون وظیفهٔ مذکوره یی کما ینبغی ادایه مانع دکلدر. بزلر پدر ومادریمز یانلرنده ساکن اوله رق و بولندیغمز مدت کندومزدن خشنود ایتدیرمکه وهیچ بر وقتده حقلرنده لازم کلان حرمت و تعظیم و رعایتده نقصان کوسترمامکه کمال دقت ایله دائما حال و خاطرلرینی سؤال ایلمك و کورشمك لازم کلدیکی کبی بالآخره تأهل ایدوب یانلرندن آیرلدیغمز وقتده دخی صیق صیق زیارتلرینه واروب کورمك واللرینی اوپوب خیر دعالرینی آلمق وطشره ده بولندیغمز وقت مکتوبی اکسیك ایتمیه رك صحت وعافیت خبرلرینه مطلع اولمق الحاصل ابوینمز ایله بر وقتده مناسبتی قطع ایلمامك کرکدر. ابوینمز حقنده یالکز کندیمزك تعظیم و رعایت ایتمسی کافی اولمیوب بونکله برابر عیال واولاد وجاریه لریمزه دخی لازم کلان تعظیم ورعایتی بلا فرق اجرا ایتدیرمکده بروجهله قصور اولنماملیدر.

اکر تحصیل کمالاتمزجه اولان نصیبمز ابوین و تعلقاتمزدن

زیاده بولنمش اولسه بیله بوکا اصلا مغرور اولمامق وکندیمزی بر وقتده آنلردن عالی ظن ایلمامك مقتضای انسانیتدر. چونکه بویله کسب کمال ایدرك آنلری بکنمامك وکمال کبر و عظمت ایله تحقیر ایلمکدن ایسه جاهل اولمامز دها خیرلودر.

حسب القدر بر کیمسه‌نك نه قدر رتبه‌سی عالی و ثروت وسامانی زیاده اولدقجه بونلر پدر ومادرلرینه اکرام واحترامی اولقدر زیاده ایدوب برصورتله آنلرك رضا وخشنودی حاللرینی کوزتمکدن آیرلماملیدر.

بعض کوی چوجقلری بیوبوب کسب معلومات ایلدکده پدر ومادرلرینك کویلولك حالی وقبالقلریله معاملات ظاهره‌ده اولان اطوار و اوضاعلرینی قبیح کوروب ایکیده برده یوزلیه‌رك محجوب ایدرلرکه شو معاملات شعائر انسانیت وصفت آدمیته اصلا لایق ورووا دکلدر. الحاصل ابوینمز صاغ اولدقجه بروقتده تعظیم ورعایتلرندن روکردان اولمیوب ارتحال داربقا ایلدکلرندن صکره دخی حین صباوتمزده تربیه وتحصیلمز ایچون هر جهتله ویرمش اولدقلری امك و نصیحتلری درخاطر ایدرك خیر دعا ایله یاد ایلمك خیرلو اولان اولادلرك وظیفه‌سیدر.

شوراسی دخی خفی اولمیه‌که مافوقنده بولنانلرك مسن واختیار و ولی نعمت اولنلر ایله کندوسندن ایولك کوریلان کیمسه‌لرك دخی تعظیم ورعایتلرنده قصور اولنماسی لازمدر.

﴿ قرنداشلق وظيفه‌سی ﴾

ابوين واقربا وتعلقاتمز حقنده اولان رعايت مخصوصه‌یه دلالت ایدن شيلردن بری قرنداش و همشيره‌لريمزه كمال درجه محبت ايتمك و آنلر ايله عاقلانه واوصلو كچنمكدر وپدر ايله مادر چوجقلرينك بربرينه محبتلو و يك وجود اوله‌رق خوش كچندكارينی كوردكجه نه درجه‌لرده محظوظ و قللری مسرور وجمله‌سندن خشنود اوله‌جقلری حاللرنده مشاهده ايديلان فرح وسرور چهره‌لرنده كوريلان تبسمدن اكلاشيلور . بيوجك بولنانلر دائما كندوسندن كوچك اولان قرنداشنی خرپاله‌ميوب الندن كلان معاونت وتلطيفی دريغ ايتمامك وقرنداشلق محبتنی تزييد ايلمك لازم كله‌جكی كبی كوچك قرنداشی دخی بوايولكی بيلوب بر وقتده بيوك قرنداشنی اوفكه‌لنديره‌جك وكوجنديره‌جك حركتده بولنماملیدر .

زيرا قرنداشلر بيننده شتم و مخاصمه و مضاربه الحاصل بربرينی قيل قدر انجيده‌جك حال وحركت وقوعه كتورلمامك قرنداشلق وظائف مخصوصه‌سندندر . وبيوك قرنداشلری كوچك قرنداشلرينه سوء امثال اوله‌جق حال و حركتده اولميوب بلكه كندوسی آنلره عبرت اوله‌جق طور و حركتده بولنمسی وكوچك قرداشی بر قصور ايشلديكی كبی كمال نزاكت وحسن معامله ايله بويله فنا شيلری يابمه ديو نصح و پند ايدرك كوزل

شیلر کوسترمسی وبدزبان وکوتو سوزلر سویلمامسی وابوینی طرفندن بالوکاله کوچك قرنداشلرینی کوروب کوزتمسی اخوت حقیدر .

کوچك قیز قرنداشلر ارکك قرنداشلرینه نظراً عاجز وقدرتسز وداٸما حمایه و معاونته محتاج بولنه‌جقلرندن بونلر هروجهله ارکك قرنداشلرینك معاونت ایتمسی وداٸما خاطرلرینی زیاده‌جه صایمسی وهیچ بروقتده یوزلرینه قارشو باغروب چاغرمامسی الحاصل محبت اخوته ذره‌جه نقیصه ویره‌جك و قلبلرینی اینجیده‌جك برمعامله‌ٔ بارده‌ده بولنمیوب هر بررلرینی کندوسنك اعضاء وجودندن برعضو عد واعتبار ایلمسی لازم کلور.

﴿ مکتب ﴾

مکتب وقتی کلدیکی کبی آنا و باباڭزی کوجندیرمدن و راحتسز ایتمدن قالقه‌رق اللرینی اویوب طوغریجه مکتبه دوام ایدن و هر وقتده پدر و والده‌لرینك رضالرینی تحصیل ایلیان چوجقلردن ابویندن بشقه هرکس دخی خشنود اولوب حقلرنده خیر دعا ایدرلر که چوجقلر بونك واسطه‌سیله ایکی جهانده فیضیاب اولورلر.

چوجقلرك وظاٸف مخصوصه‌سندن بری دخی درسلرینه کوزلجه چالیشوب خواجه‌لرینی خشنود و راضی ایتمکدر .

زیرا خواجه حقی دخی بیوك اولمغله بونلر حقنده دخی ذره‌جه قصور اولنماملیدر وخواجه‌سنه کندوبی سودیرمك وخشنود ایتمك ایستیان چوجق هر کون آلدیغی درسلری کوزلجه یاپار .

ایشته چوجقلر چالیشوب تحصیل علوم معارف ایدیکز ومکتبه کیدر ایکن هر کس وهر اصنافك دکانلرنده اخشاملره قدر چالیشوب ایشلریله مشغول اولدقلرینی کوردیکز و آت و پایطونلر ایله کلوب کچنلر و عالمك حرمت و حسن توجهنی قزانوب اعتبار بولنلر دخی صباوتلرنده سزك کبی کتابلری قولتقلرنده بتون کون مکتبه دوام ایدوب تحصیل علوم وفنون ایله مشغول اولنلردر .

وبالعکس انواع محن ومشاق ایله اخشاملره قدر خوروحقیر اولانلر ایسه چوجقلقلرنده انا وبابالرینك نصیحتلرینی دکلومیوب ومکتبه دوام ایتمیه‌رك اوینایوب جاهل قلانلردر ایشته بونلردن عبرت اله‌رق مکتبه دوام ایله چوجقلق عالمنده وقتکزی اوقومغه و یازمغه و تحصیل علم ومعرفت ایتمکه حصر ایدیکز چونکه احوال عالمه کسب وقوف ایلمك علم سایه‌سنده اولمغله سزلر دخی ایلروده امور و خصوصات واقعه‌کزده علم و معرفت واسطه‌سیله شهرت ویروب و راحت و حرمت بولورسکز .

بعض قصه‌دن پك چوق حصه النه‌رق بر خیلی شیلر اوکرنیلدیکندن بونلردن بعضیلری بزوجه آنی بیان اولنور .

﴿ اغستوس بوجکی ایله قرنجه‌نك حکایه‌سی ﴾

اغستوس بوجکی بتون یاز شکوفه‌زار وچایرلق اولان محللرده کزوب طوزه‌رق وقوشوب صچرایه‌رق بلاقید اوتمك ایله ذوق وصفاده وقتی کچوروب قیش کلدکده ذخیره‌سزلکله قحطه دوچاراولمغله قومشوسی بولنان قرنجه‌یه حال بدبختی بیان وعرضه کیدرك جانم قومشو رجا ایدرم تعیشم ایچون بکا بر مقداریه‌جك احسان ایت اول بهار کلدکده تدارك ایدرك تأدیه ایدرم دیدکده قرنجه‌نك چالیشقان وعاقبت اندیش اولمسیله بتون یاز چبالیوب قیشلق ذخیره‌سنی تمامیله تدارك ایلدیکندن اغستوس بوجکنه بتون یاز موسمنی نه ایله کچوردك دیو سؤال ایدوب صاز چالوب اوینامق ایله امرار ایلدیکی جوابنی النجه اویله ایسه شمدیده آجلقدن زیب زیب صچرایه‌رق رد ایله جواب ویروب یواسنه کیرمشدر ایشته اغستوس بوجکنك بلاهت وتنبللکی و هوایه تابعیتی هم کندوسنی بتون قیش ذخیره‌سز براقغه وهمده قرنجه کبی نحیف بر حیوانك مظهر تعذیر وتکدیری اوله‌رق محجوب اولمسنه سبب اولمشدر .

هر نه ایسه ابوتمزه اولان اطاعت وانقیاد بزلری مکتبه دوام و کمال شوق وغیرت ایله چالیشوب تحصیل علوم ایلملك وظائفنه اجبار ایدر .

﴿ مکتبه دوام ﴾

ابویمزك بزلری مکتبه ابرام ایدوب کوندرملری مجرد
.دیمزك بالآخره ایولکی ایچوندر زیرا بوکونکی کونده تحصیل
نامش برجاهل تحصیل مثابه‌سنده رتبه وثروت صاحبی آدمك
وسنده اوشاقلق ایتمکدن بشقه نیه یرار ایشته بدر ووالده‌مز
لری شو صقنتیدن قورتارمق قصدیله بزلری کوچکدن مکتبه
.ندرر ودوام ایتامزی ابرام ایدر وبزم دخی مکتبه دوام
لمامز لازمدر زیرا چوجقلق حالی تحصیل فنونك فائده‌سنی
.ق وتمییزه مقتدر اوله‌میوب رفته‌رفته فرقنی وکتدکجه تحصیلك
.عطی بولوب صکره فائده‌سنی کوردکجه ابوینه خیر دعا ایدرلر.
.لاصهٔ کلام چوجقلر اك قیصه وطوغری یولدن طوغریجه
کتبه کیتمك واکلنوب اویناممق ومکتب وقتندن براز اولجه
ارمق واوستنی باشنی تمیز طوتمق ومکتب قپوسندن ایچرویه
ال تعظیم وآداب ایله کیروب خواجه‌سنه لازمکلان تعظیمی ادا
.لمدکدن صکره طوغریجه یرینه کیدوب یاننده بولنان رفقاسنی
. صورتله بحضور ایتمیوب راحتجه اوتورمق ومکتبدن آزاد
ولنجه‌یه قدر تحصیلدن غیری بر شیئه صرف ذهن ایلمیوب
.رسلریله مشغول بولنمق لازمدر .

مکتبده یاننده بولنانلرایله کوریشوب لطیفه ایتمك‌واوینایوب
کولمکدن و کورلتی ایتمکدن کمال درجه احتراز ایدرك

خواجه‌سی کندوسنی کورمسه بیله کوره‌یور وباقه‌یور کبی هر زمان اوصلو وراحت طورملیدر ومکتبدن آزاد اولدیغی کبی ینه کاالاول طوغریجه وقتیله خانه‌سنه عودت ایلملیدر .

برایو شاکرد غایت ادیب واهل عرض اولوب درسندن اکلامدیغی شیئی خواجه وقلفه‌سندن کمال ادب ایله سؤال ایدر اصلا کبر وانانیت دعوای‌مذمومنده بولنمز ودرسلرینی کندوسی قدر بیلمیان چوجقلری دخی بروجهله استهزا ایتمز والندن کلدیکی قدر انلری دخی درسلرینی اوکرنمکه تشویق ایله حق اخوته رعایت ایدوب تفوق دعواسنده دخی بولنمز .

کرچه‌مکتبده‌چوجقلر بربرندن ایو تحصیل ایدوب‌ایلرولمکه وکسب امتیاز ایلمکه چالیشمق اقتضا ایدر ایسه‌ده فلان چوجق درس وتحصیلجه بندن اشاغی دیو تفاخر ویاخود بندن اوست دیو حسد ایتمك لازم کلیوب انجق غیرت و اقدامی ارتیره‌رق کندوسندن اوست اولانه یتشملك وانی کچمکه چبالمق ودائما اقران و امثاللریله کورشملك والحاصل کرك مکتبده وکرك مکتبـك خارجنده رفیقلرینـك قصورلرینی یوزلمامك ونزاع وغوغا ایلمامك وایتشمامك اقتضا ایلدیکی کبی مکتبك خارجنده وقوعبولان شیلری درون مکتبده سویلشمامك وکیمسه‌لره طاقلمامق وبرکیمسه‌یی ذم ایتمامك وفتنه‌کارلقده بولنمامق کرکدر.

کذلك برعاقل‌شاکرد مناسبت دوشدکجه هرکس‌ایله دوستانه

محبت ایدوب زیاده عقللو اولنلر ایله الفت و یرامز رفیقلرندن کال درجه احتراز و مجانبت اوزره بولنوب احمق اولنلر ایله نسبتدن صاقنمق لازم کلور چونکه احمقلق و ملاحظه‌سزلق کافهٔ فنالقلرك مبدائی اولان اطاعتسزلق بلیه‌سنی جلبه سبب اولور .

شوراسی دخی معلوممکز اولسونکه بر ایو شاکرد هرکسه ایو امثال اولوب خواجه‌سنه دخی کال درجه محبت ایدر و خواجه‌سی طرفندن ویریلان امر ونصیحتی کال اطاعت ایله قبول وبو مقوله اولنان کافهٔ اخطاراتدن اظهار تشکر ایدرك بعضاً کوردیکی آزار وتکدیردن برکونه مرلدانمقسزین سکوت و حجاب ایتمك و خواجه‌سنی برکیمسه‌یه ذم ایتدیرمیه‌رك کأنه کندی پدرینی نه وجهله حمایه و ثنا ایدر ایسه خواجه‌سی حقنده دخی او یولده حرکت ایلمك اقتضا ایدر ایشته بیان اولنان اسلوب اوزره حرکت ایدن چوجقلر خواجه‌سندن الدقلری درسلردن استفاده ایدر ایسه بو حال ابوینك دخی سرور وافتخارینی موجب اولور .

چوجقلر تعریفه حاجت اولمدیغی اوزره رتب و مناصب عالیه‌یه نائلیت اویله حسب و نسب و ثروت ایله اولمیوب آنجق تحصیل علوم و فنون سایه‌سنده اوله‌جغندن بو سایه‌ده فرومایه بر آدمك اولادی آنجق یك بیوك رتبه‌لره نائل‌اولوب

دولت وملتنه یك چوق خدمتلر ایده‌جکی کبی جاهل وتربیه‌سز اولان زادکان ایسه پدرلرینك براقش اولدقلری مالی مدت قلیله ظرفنده تلف ایدوب عمرلرینی انواع ضروت ایله کچوردکلری دفعاتله کورلمشدر بونك ایچون خیرلو پدرك ترك ایده‌جکی میراث انجق صاغلغنده اولادینه کوزل تربیه ایله تحصیل معارف وکسب کمال ایتدیرمك اولوب حالبوکه وقتیله تربیه و تحصیل ایتدیرلمیوب ایلروده ضرورت چکدیرمامك خلیاسیله یالکز مال براقق املنده اولمقلق محضا بیوك حماقتدر .

❁ چالشمق ❁

چوجقلر چالیشکز زیرا بو عالمده کافهٔ ذی‌روح حرکت ایتمکله مشغول اولوب چالشمغله کسب معیشت ایدر حتی آریلر وقوشلر یووا یاپمق وقرنجه‌لر دخی قیشلق ذخیره‌لرینی طوپلامق والحاصل هر برمخلوق مقدر اولان رزقنی تحصیل ایلمك ایچون چالیشوب چبالار و اوروجك کبی نحیف و ضعیف حیوانجق بیله اوفق سینکلری صید و بو یوزدن تعیش ایتمك ایچون آغ نسج ایلر وبرمحلی بوزلمش اولسه انی تعمیر ایلمکه کمال اقدام ایله چبالار بوصورتده چالشمق هر کسك فریضهٔ ذمتی اولدیغندن جمله‌نك اول وظیفه‌یی اجرایه و بقای وجود ایچون اکل و شرب تدارکنه محتاجدر وبونلرك کافه‌سی چالشمغله حصوله کلور

﴿ بال آریسی ایله اشك آریسنك حكایه‌سی ﴾

بال آریلری كونش طوغدقدن صكره قوانلرینی ترك ایدرك شكوفه زار یرلره و خیلی اوزاق محللره كیدوب چیچكدن چیچكه قونه‌رق بال الوب طوپلادقدن صكره قوانلرینه عودت ایله بال پتكلرینی اعمال و انكله تغذی ایدرلركه بو مثللو حیوانجقلرك حصوله كتوركاری نسنه‌نك قیمتدار و طاتلی اولمسی چالشملری سایه‌سنده وجوده كلمكله سعی و غیرتك حاصل ایده‌جكی ماده و نتیجه‌نك بال كبی و بلكه دها طاتلی اوله‌جغی تعریفه محتاج دكلدر .

بالعكس اشك آریسی‌ایسه تنبل‌وتن‌پرور اولدیغندن بوجنس آریلر اثنای صیفده چیچكلر اوزرنده كچینه‌رك و اوینایوب جنبش ایدرك قیش ایچون اقتضا ایدن غدالرینی تداركله مقید اولمیوب ایلروسنی دوشنه مدكلرندن موسم شتاده یه‌جك بوله‌میوب تنبللك بلاسندن كوز كوره آچ آجینه تلف اولورلر . دیمك اولیوركه زمان فرصتی تنبللك وكزمكله كچورنلر نهایتده بیوك راحتسزلكه و بلكه هلاكه كرفتار اولورلر .

﴿ میوه‌لی آغاج ایله میوه‌سز آغاج ﴾

میوه‌لی آغاج اول بهارده چیچك آچمغه لطافت كسب ایده‌رك چیچكنی متعاقب‌قادرمطلقك قدرت بالغه‌سیله میوه دخی

ظهوره کلوب کسب کمال ایدر و بویله میوه‌لی آغاجك هر کس باغچه‌سنده اولادی کبی باقوب صویغی ویروب تیماریله اوغراشور حالبوکه میوه‌سز آغاج ایسه جاهل و نادان بر آدم کبیدرکه بر شیئ حصوله کتورمدیکندن کیمسه‌نك اعتبارنده اولمیوب بالآخره قطع اولنه‌رق اودون دیو آتشلرده یقارلر بوکا بناءً عاقل اولنلر میوه‌لی آغاج کبی هر کسك یاننده معتبر اولمق ایچون علم ومعرفت میوه‌سی یتشدیرمکه سعی ایلملیدر.

﴿ فضیلتلو اولمق ﴾

چوجقلر سزه نصیحت ایدنلر دوستدر فنایه ویرامزلغه سوق ایدنلر دشمندر و ایو ایشلر انسانی شرفلی قیله‌رق حضور قلب اعطا ایدر وفنا ایشلرده بولنانلر ایسه فنالقلری سببیله دائما هر کسك نظرنده اعتبار وحضور قلب دخی بوله‌مازلر .

ایولککزی آرزو ایدنلر سزه نصیحت ویرنلردر . وفنالغکزی ایستیانلر سزی طوغری یولدن یعنی باشدن چیقارانلردر. الحاصل ایولر دائما ندامتدن سالم اوله‌رق راحت و حضور بولورلر حالبوکه فنالر ایسه دائما مکدر و ایشلدکاری شیلردن نادم اولوب یاپدیغم شی عجبا نه وقت دویبله‌جق دیه‌رك کیجه وکوندوز قورقو و یورك اویناسندن قورتیله‌مز . چوجقلر قیمتلو وقتکزی بیهوده ضایع ایتمیه‌رك چالیشکزکه بو سایه‌ده راحت وهر یرده عزت وحرمت بولورسکز .

﴿ نظر عبرت ﴾

چوجقلر بوعالم فانیده هرشیئه عبرت نظریله باقوب ایولرك
[.]وتدقلری طریقه سلوك ودوامه غیرت وكوتولرك مسلكلرندن
[.]انبت ایلمك كركدر .

كنجلك واختیارلق انسان ایچون اولوب برحال وقرار
[.]زره بولنمق جناب حقه مخصوصدر كنجلك ایله كوزللك علم
هنر كبی اولمیوب مرور زمان ایله فنا بولور چونكه هر شی
نی اولدیغندن كنج وتوانا كوردكلریمزی صكره مسن واختیار
یوزلری بورشمش وبللری ایكی قات اولوب یورومكه بی مجال
[.]لدیغی مشاهده ایدرز بونك ایچون كنجلكده چالشمق خیرلو
[.]یرلك حاضرلر یعنی پیرلك زماننده هر حالده راحت ایتمكه
[.]ب اولور .

﴿ تربیه ﴾

چوجقلر تربیه دینلان شی برلالا مثابه‌سنده اوله‌رق جمیع
[.]قاتده طریق صوابی ارائه ایدر وبركیمسه‌نك تربیه‌لی اولوب
[.]لمدیغی طور وحركتندن وروش حال و معامله‌سندن معلوم
[.]له‌جغنه بناءً اویله ریاكارانه ازیلوب بوزلمكدن بلا موجب كبر
عظمت كوسترمكدن وراحت طورمیوب متوالیا قلدانمق والیله
[.]اخود قاشی وكوزیله اشارت ایلمكدن اكیلوب ویاخود كمال
خاوت‌ایله ایكی‌قات اولمق ویاخود باشنی اكوب‌طورمق‌ویاخود

وقورانه قالديروب ديك طوتمق كبي حال وحركتدن زياده‌سيله حزر ايدوب وجودى طبيعى طورشـده طوغريجه طوتوب بولندرمق آثار تربيه‌دندر هر نوقت برمحله واريلوب كيرلدكده ايو ير آرامق وهر كسك اوست طرفنه كچوب اوتورمق بيولد تربيه‌سزلكدر وير يره اوتورلدقده اويله بى ادبانه اوتورمامق وياخود بولنديغى صنداليه وياخود قنپه‌يه ارقه‌سنى طيـامامق وايكى طرفنه ميل ايدوب صاللنمامق الحاصل ياننده بولنانى بر وجهله تعجيز ايتمامك كركدر .

كذلك اوتورديغى يرده بجاق وديزلرينى پك آچمامق لازم كلـديكى كبى پكده صقنمامق واياقلرينى صنداليـه‌نك دكنكلرى اوزرينه دخى قويمامق مقتضاى آدابدن اولوب واويله صيق صيق وضعيتنى دخى دكشـديروب كاه باغداش قوروب وكاه اياقلرينى اوزاتوب اوتورمق خلاف آداب انسانيه‌دندر .

وهر كس اوتوروب طورركن ايكيـده برده بلا موجب صيچرايوب اياغه قالقمامق وسائرلرى قالقدقلرى وقت آنلره تعظيماً اوتورميوب برابر قالقمامق وبالايجاب بولنديغى وضعيتده راحتسز ايسه صنداليه‌يى چكمكسزين يواشجه وضعيتنى دكشدرمك لازم كلور وبر سوز سويلر وياخود دكلر ايكن اويله ارقه‌سنى صنداليه‌يه يتار كبى طيانوب طورمق بولنديغى جمعيتى صايمامق وتحقير ايتمك ديمك اولديغندن بو مثللو مغاير آداب حركاتدن احتراز ايلمليدر .

كذلك اسمی ذكر اولنوب سویلنیلان كیمسه‌یی پرمنی ایله كوسترمك قبالق وتربیه‌سزلك اولدیغی كبی بر كیمسه‌یه اویله اوزون اوزادی‌یه بلا فاصله كوزینی دیكوب نظرینی آندن آیرمامق ویاخود باقنی یره اكوب متصل اوكنـه باقمق دخی آدابك خلافی برحركت دیمك اولور خلاصهٔ كلام هند طاوغی كبی قولطوقلرینی قالدیروب قبارتمق ویاخود سوز سویلیان كیمسه‌یه ارقه‌سنی چویرمك پك بیوك تربیه‌سزلك و اوپاقلرینك اوجیله خفیف بر صورتده یوریمك خفیفلك اولدیغی كبی اوكچه‌سیله مغرورانه كیتمك دخی معیباتدندر .

باش دوز وطوغری طوتلملیدر واویله شاشقین شاشقین یكی طرفه چویروب دوندرمامك وبلا موجب وخصوصیله ثنای صحبتده النی صیق صیق باشنه كتورمامك واثنای طعامده دخی باشنی قاشیمامق لازمدر پارمغی ایله بورنی قورجه‌لمق بیسلك اولدیغندن شو حال اكثریا یانده بولنانلری بحضور یده‌جكندن جنبده‌مندیلی اكسیك ایتمامك ولزومندن چیقاروب استعمال ایلملك واستعمال ایلدیكی كبی میدانه براقامق كركدر .

قاشلرینی چاتمق حدت ویاخود تحقیره دلالت ایدر برعلامت اولدیغندن بومقوله حالاتك تربیه‌لی اولان كوچك وبیوكلردن صادر اولمسی لایق كوریله‌مز اوكسوروب واقصرلدیغی زمان مندیلنی یوزینه طوتمق ونزله‌دن طولایی اوكسوروب توكورمك

ضروری حالاتدن ایدوکندن او حالده یوزینی دونديره‌رك اصولتله منديلنه توكورمك آداب اقتضاسندندر .

ایکیده برده سموكنی چکمك عالمك منفوری بیوك بر تربیه‌سزلك اولديغندن چوجقلر بوعادت قبیحه‌دن زیاده حذر ايلمليدر وبرده برون سیلنور ایکن اويله يك كورلدی ايلمامك ویاننده بولنانی راحتسز ایتمامك ایچون برونی سیلر ایکن باشنی بركيمسه اولميان طرفه چویرمك لازمکلور بردعوت وجمعیتده بعد الطعام هلال ايله اول جمعیت حضورنده دیولر کبی دیش قارشديرمق لايق اولمديغندن دیش قارشدیرمق مراد اولنديغی حالده تنها بر یره چكيلوب قارشدیرلمسی دها چسپاندر .

آغزینی اکوب چاریمقدن وطعام ایدر ایکن آغزینی يك طولديرمقدن مجانبت اولنمليدر زیرا اويله آغز زیاده‌جه طولد‌یریلور وعجله اكل اولنور ايسه بوعادت ناس قتنده مذموم اولديغی کبی اطعمه لايقيله چکنمیه‌رك بلع اولنه‌جغندن حفظ صحت قاعده‌سنه دخی منافی ومخالفدر .

قهقهه‌ايله کولمك مغاير ادب وقبالق اولديغی کبی بلاموجب هرشيئه کولمك دخی خفيفلك وبادبسزلكدر تحف برحكايه نقل ايدرك صحبتندن متصل کندوسی خندان اولمق سامعينك پسند وتحسينی زور زورينه طلب ايلمك اوله‌جغندن شوحال بالعكس دكليانلرك تعيبنه وبالذات کندوسنك دخی تربيه‌سزلكنه باعث

جنی بدیهیدر الحاصل نهایتنده مسخره‌لغه نتیجه ویره‌جك
له کلاملر واثنای تکلمده هم جنسك تقلیدینی یاپه‌رق سوز
یلمك کبی تربیه‌سزلکلردن زیاده‌سیله حذر اولنملیدر .
زلرك قصورلرینه کولمك افعال قبیحه‌دن اولوب ابنای
سنك کمالسزلکنی ذوقلنمك اکثریا بالذات کندوسنك طور
عالنی لوم وطعن ایتدیرمکه سبب ویرر .
وبر کیمسه‌نك مذهبنه مخالف سوز سویلمك وذوقلنمك
نه طوقنور برماده اولدیغندن غایت حذر اولنملیدر اثنای محبتده
ت وخیر کلمه‌لرینی افندم سوزیله تعقیب ایتدیرمك یعنی اوت
ندم دیو لسانی الشدیرمق نزاکت وتربیه اثری دیمکدر .
ایکی کیمسه بیننده فیسلدی ایله جریان ایدن سوزلره قولاق
روب دکلك واکلامغه چبالامق آدابه مخالفدر .
آز سویلیوب چوق دکلك وموقعنده وتام وقتنده سوز
ویلمك لازم کله‌جکی کبی بروقتده کندو چیقارینه سوز
ویلنمیوب سائرلرك قابلیتنی مدح وثناده بولنمق وبر شی مدح
ولندیغی زمان کأنه هیچ بر شی کورمامش کبی کمال تعجب
حیرت ایله بیان ایلمامك لازمدر .

﴿ صحت وسلامت بدنی کوزتمنك اصولی ﴾

چوجقلر صحت وجود وعافیت بدنه هرشیدن زیاده محتاجز
زیرا جمیع مصالح وجودك صحت وعافیتیله ادا اولنور .

صحت دنیادن حالت جناب رب العزتك عبادینه بیوك احسانیدر انسانه وبالجمله مخلوقه انك کبی دولت اولمدیغی پادشاه ربع مسکون وواضع قانون جنتمکان غازی سلطان سلیمان خان طاب ثراه حضرتلرینك (اولمیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی) مصراع رعناسیله دخی بیان اولنمشدر .

بوکا بناءً بر کیمسه جسماً وروحاً جمیع الم واضطرابدن خالی اولدیغی حالده کیجه اویقوسنی راحتجه کچورمش اولسه شکرینی ایفادن عاجزدر .

ایمدی کمال صحتده اولان کیمسه‌نك اون ساعت وقتی بر ساعت قدر کلدیکی کبی کیفسز اولانك دخی هر برساعتی اون ساعت قدر ممتد اولدیغی کیجه‌نك خواب وراحتندن محروم وکوندوزلری یتاقده آه وانین ایله وقتلرینی کچورن خسته‌لره معلومدر بویله اولدیغی حالده صحت اولمینجه وارلغك نه حظی اوله‌بیلور یتاقلرده اینم اینم اینلیان خسته‌لره مال واملاك ورتبه ومنصب وذوق وصفا فائده ویرمز .

صحتك قدری خسته اولمینجه بیلنه‌مز وصحتك امر محافظه‌سی ایسه تداوی ایله تکرار کسب صحت واعادهٔ عافیت ایتمکدن اسهل وقولایدر بونك ایچون صحتی محافظه ایتمه‌نك اصولنی هر شیدن اول بیلملك لازمدر وحتی هر کس کندی وجودینك حکیمی اوملیدر سوزی عادتا ضرب مثل اوله‌رق بتون کون سویلنمکده‌در .

چوجقلر معلومکز اولسونکه نوع انسان حیواناتدن زیاده صحت خصوصنده برطاقم اسباب مضره ومهلکه‌نك تأثیراتنه متصادف اولور شویله‌که برآدمك افراط درجه‌ده طعام ایتمسی وهضمی کوچ شیلری یه‌مسی وبدن والبسه‌سنك طهارت ونظافتنه دقت ایلمامسی و وجود ترلی ایکن روزکاره قارشو طوروب اوزرنده تری قورتمسی وترلی ترلی طوکدرمه وبوزلی صو ایچمسی کبی حاللرده بولنمسی کلدن نازك اولان وجودی درلو درلو درده وعلتاره کرفتار ایتمکه سببیت ویرر وهمده پدر و والده و متعلقاتنی دوچار محنت والم ایتمش اوله‌جغی بی اشتباه‌در خلاصهٔ کلام خسته‌لقلری جلب ایدن شیلردن صاقنمق وصحت بدنك محافظه‌سنه موقوف اولان اصولدن بحث ایتمك لازمه‌دن اولوب بو مثللو شیلردن بحث ایدن علمه فن حفظ صحت دینور .

ایمدی فن حفظ صحت انسانه فائده‌لی شیلر ایله فائده‌سز ومضر شیلر نه‌لردن عبارت اولدیغنی بیلدیرر .

فن مذکور ایسه تجارب عدیده ایله بولنمش وبیلنمش برطاقم اصول وقواعد صحیه‌یی جامع برعلم نافع اولمغله علم مذکور عافیت دائمه ایله معمر اولمه‌نك اصول وطریقنی ارائه ایدر شوراسی دخی خفی اولمیه‌که اغدیه یعنی ییه‌جك واشربه یعنی ایچه‌جك وهوا وحرارت وبرودت والبسه وسکنا واستراحت وحرکت ایدن اشتغال ذهن ونوم ویقظه وامراض نفسانیه کبی شیلردن

هر برینك وجود انسانه نه وجهله فائده‌لری ونه صورتله مضرتلری اوله‌جغنك بروجه زیر بیانه ابتدار اولنور .

﴿ اغذیه ﴾

وجودی بسلیان یعنی اعضاء بدنیه‌مزك جوهر واجزاء مادیه‌سنه تحول وتبدل ایدن مأکولاتك جمله‌سنه اغذیه تسمیه اولنور . وجودك صحتی انجق اغذیه‌نك بسیط وحد اعتدالده اولمسنه منوطدر یوخسه بو اصوله رعایت اولنمدقجه صحت وجود وعافیت بدن ممکن اوله‌مز چونکه هر شیئك افراطی بغایت موذی ومضردر حتی زیاده‌جه خام واولور اولمز میوه‌لری وبقله وفصولیه ونخود ولحنه کبی یللی سبزه‌لری وآبور جبور شیلری وقتلی وقتسز زیاده یمکدن اکثر معده وباغرصق عفونتیله امتلاء واسهال وحما کبی علتلر ظهوره کلور .

﴿ لحوم ﴾

لحوم حیوانیـه یعنی اکله صالح اولان حیوان اتلرینـك الك معتبر اولنلری قویون وقوزی وصغر ودوه وشکار اتیله طاوق وبالق اتلرندن عبارتدر ایمدی علی‌العموم لحوم وجودی بسـلوب قوت ویردیکندن قوای بدنیـه‌نك تعمیر وترمیمی خصوصنده انسان هرشیدن زیاده لحومه محتاج ایسه‌ده افراطی

خود سبزه اولمیه‌رق دائما یالکز لحوم اکلی قان ایله
رایی وبالجمله اخلاط بدنیه‌یی زیاده‌لشدیره‌رك ذهنی وبدنی
ـ قیله‌جغندن بوندن یك چوق کیفسزلکلر ظهور ایدر
ی اغدیه یالکز لحوم ویاخود یالکز سبزه‌یه حصر اولنمیوب
صره تبدیل ایتمك و ایکیسنی برلکده اوله‌رق قدر کفایه‌ده
ممال ایلمك اقتضا ایدر .
بعض کیمسه‌لرك وجودی سبزه‌دن زیاده ات یمکله زنده‌لك
ـدا ایده‌جکی کبی بعضیلری بالعکس اندن زیاده سبزه یمکله
ودلرندن ایولك حس ایدرلر بونك ایچون هرکس کندی
ودینه الویروب الویرمیه‌جك شیلرك فرق و تمیزنی
قه‌لرندن دها اعلا بیله‌جکندن اکا کوره مأکولات
روباتلرینی اویدرمق اقتضا ایدر .
یازین وخصوصیله صیجاق موسملرده لحومه دائر اطعمه اشتها
ستك آز اوله‌جغندن موسم مذکورده قیش موسمنده اولدیغی
افراط اوزره ات یمامك وهضمی بطی اولان شیلرك کثرت
مالندن صاقنمق کرکدر لحومك اصول طبخیه‌سنك هضمجه
فائده‌سی اوله‌جغندن کلباستینك هضمی یخنینك هضمندن
ـ وغدائیتی دخی اندن زیاده‌در زیرا یخنی طرزنده طبخ
ن لحوم قوتی صویه ترك ایدر .
بالق و قوزی و طانه و طاوق جنسندن اولان اتلره نسبتله
ز و قویون اتینك غدائیه‌تی زیاده‌در وبمورطه‌ده غدائیت

خاصه‌سی لحوم ایله سبزه بیننده‌در سوتك غدائیتی لحومدن دون وسبزه‌دن افزوندر .

﴿ بالقلر ﴾

بالقلرك نفاست لحیه‌سی دکزده وطاتلی صوده اولدیغنه کوره تخالف ایدر مثلا طاتلی صو بالغك اتی کوشکجه اولدیغندن حضمی دکزده صید اولنان بالغك اتندن اسهلدر .

قالقان کیمسه‌لر ایله معده‌لرنده ضعف و صقندی حس ایدنلر بغدای اتمکندن غیری اتمك اکلنه هوس ایلمیه‌لر .

پك تازه و صیجاق اولان اتمکك هضمی بطی اولوب بونی هر معده قولایلق ایله هضم ایده‌میه‌جکندن پك رغبت اولنمیه .

﴿ چوربا و سوتلاج ﴾

پرنج چورباسی هر اس حقنده وخصوصیله چوجقلر وکثرت اشتغال ایله وجودلری زیاده‌جه بوزیلان کیمسه‌لره غایت نافع برغدای مخصوصدر زیرا چوربانك اکل واستعمالی وجودی بسلیه‌جکندن ماعدا دمه دخی سرتلك ویره‌جکندن بدنك وباغرصقلرك حدتنی دفع وتسکین ایدر .

تارحنه واون و قولاق چوربالرینك شعریه چورباسی قدر هضمی خفیف اولمدیغندن معده‌لری ضعیف اولانلر مذکور [illegible]لرك اکلنه پك هوس ایلمیه‌لر .

[illegible]دلری ضعیف اولوب اکثر اوکسورکدن قورتلمیان [illegible] جهتنده سوتلاجك هروجهله فائده‌سی واردر اینك [illegible] رکب سوتنده شکر ماده‌سی زیاده‌جه موجوداولوب [illegible] غدائیه‌سی دخی سائر جنس سوتلرندن زیاده‌در وقویون [illegible] کچی سوتنده یاغ ماده‌سی افراط درجه‌ده بولنه‌جغندن هضمی مشکلجه‌در .

خاصه‌سی لحوم ایله سبزه بیننده‌در سوتك غدائیتی لحومدن دون وسبزه‌دن افزوندر .

بالقلر

بالقلرك نفاست لحمیه‌سی دکزده وطاتلی صوده اولدیغنه کوره مخالف ایدر مثلا طاتلی صو بالغنك اتی کوشکجه اولدیغندن هضمی دکزده صید اولنان بالغك اتندن اسهلدر .

قیابالغندن ماعدا بالقلرك اکثریسنك هضمی براز صعوبتلوجه اولدقدن بشقه زیت یاغیله پیشورلدیکی زمان هضمجه دها زیاده آغر اوله‌جغندن بو مقوله زیت یاغیله پیشمش بالقلرك افراط اوزره اکلندن حذر اولنمق اقتضا ایدر .

نان عزیز

نان عزیز یعنی اتمك ام طعام اولدیغندن بونك ازهر جهت ایولکنه هرکس طرفندن دقت اولنمسی اقتضا ایدر اتمکك اعلاسی اونی خاص ومایه‌سی حد نصابنده وخموری پشکن اولانیدر بونلر ایله برابر جسمی دخی یك آغر ونه یك خفیف ونه یك تازه ونه یك بیات اولملیدر .

بغدای اتمکی سائرجنس اتمکلرك جمله‌سنه مرجحدر چاودار اپسه آز بسلر ومعده‌یه کوشکلك ویرر بو سببدن یکی خسته‌لقدن

قالقان كيمســه‌لر ايله معده‌لرنده ضعف و صقندى حس ايدنلر بغداى اتمكندن غيرى اتمك اكلنه هوس ايلميه‌لر .

پك تازه وصيجاق اولان اتمكك هضمى بطى اولوب بونى هر معده قولايلق ايله هضم ايده‌ميه‌جكندن پك رغبت اولنميه .

﴿ چوربا و سوتلاج ﴾

پرنج چورباسى هركس حقنده وخصوصيله چوجقلر وكثرت اشتغال ايله وجودلرى زياده‌جه بوزيلان كيمســه‌لره غايت نافع برغداى مخصوصــدر زيرا چوربانك اكل واستعمالى وجودى بسـليه‌جكندن ماعــدا دمه دخى سرتلك ويره‌جكنــدن بدنك وباغرصقلرك حدتى دفع وتسكين ايدر .

تارحنه واون و قولاق چوربالرينك شعريه چورباسى قدر هضمى خفيف اولمديغنــدن معده‌لرى ضعيف اولانلر مذكور چوربالرك اكلنه پك هوس ايلميه‌لر .

صــدرلرى ضعيف اولوب اكثر اوكسوركدن قورتلميان كيمســه‌لر حقنده ســوتلاجك هروجهله فائده‌سى واردر اينك وخاتون ومركب سوتنده شكر ماده‌سى زياده‌جه موجوداولوب خاصهٔ غدائيه‌سى دخى سائر جنس سوتلرندن زياده‌در وقويون ايله كچى ســوتنده ياغ ماده‌سى افراط درجه‌ده بولنه‌جغنــدن هضمى مشكلجه‌در .

سوتلرك كافه‌سنده يموشاديجى بر خاصه اولديغندن شكر كيفسزلكلرنده استعمالى نافعدر فقط صيق صيق معده فسادينه دوچار اولانلر حقنده استعمالى موافق دكلدر .

❁ سوتلى قهوه و چيقولاته ❁

سوتلى قهوه ساده قهوه‌دن خفيف اولوب و وجودى جزئى بسلر ايسه‌ده افراطى بدنه كوشكلك ويرمكله نحيف البنيه كيمسه‌لر ايله چوجقلر حقنده دوامى مضردر چاى دخى بوقبيلدندر .

چيقولاته كرچه قهوه يرينه قائم اوله‌بيلور ايسه‌ده مقويلك خاصه‌سنه زياده‌جه مالك اولديغندن معده وباغرصاقلرى صيقار بونك ايچون مجراى هضميه‌نك حدت و عفونتنه مبتلا اولنلر ايچون استعمالى مناسب دكلدر .

❁ چرز ❁

بادم وفندق وجوزك طبيعتلرى حار وهضملرى بطيجه اولديغى كبى كستانه و مصرك دخى طبيعتى يللى و هضمى متعسرج اولديغندن جميع اوقاتده افراط اوزره اكلندن حذر اولنمليد الحاصل ميوه‌لردن كافه‌سنك آچ قارننه اكلى موافق اولمديغى كبى خام وقارت اولنلرينك دخى استعمالى جائز دكلدر .

﴿ تنبيه ﴾

يمكه اشتها يوق ایسه یاخود معده‌ده آغرلق یعنی هنوزیدیکی شی هضم اولنمدیغی حس اولنور ایسه یمامك کركدر زیرا بو حالده یه‌جك یمك هضمسزلغی ویاخود آخر بر خسته‌لغی دعوت ایدر .

اطعمه‌یی یوتمزدن اول آغزده ایوجه چکنیوب اوکوتمك اقتضا ایدر زیرا هضم کیفیتی ابتدا آغزده بدأ ایدربعده معده‌ده اکمال اولور .

سرعتله اکل ایتمك موافق طب دکلدر چونکه اطعمه سرعتله اکل ولایقیله چکنه‌مکسزین بلع اولندقده معده‌ده صقندی وبطنده یللر حاصل اولور و وجودك لایقیله بسلنمسی یك چوق شی یمك اولمیوب بلکه اکل اولنان شیئك ایوجه چکنه‌نوب لایقیله هضم اولنمسنه متوقفدر .

طعام اثناسنده اعتدال اوزره صوایچمکده بأس یوق‌ایسه‌ده طعام عقیبنده افراط صو ایچمك هضمی تعطیل ایده‌جکندن ایو دکلدر .

یك صیجاق ویاخود یك صغوق اولان شیلرك سرعتله اکلی موذی اولدیغی کبی جزئی تعفنه یوز طوتمش اولان کافهٔ شیلرك آز وچوق اکلی بغایت مضردر .

اطعمه‌یه‌لذت‌ویرمك‌ایچون طوزوبوبر وصوغان وصارمساق

وسركه وخردال وامثالی اولان مواد مصلحه‌نك قدر كفایه‌ده استعمالنده هضمجه فائده اولور ایسه‌ده افراطی معده وباغرصقلرك عفونتی وبالآخره اعضای مذكوره‌نك بطائتنی موجب اولور طوق قارنینه پك چوق قوشمقدن و زیاده درجه‌ده باغرمقدن حذر اولنملیدر زیرا بوحالده كثرت اوزره یورغنلق ویرن شیلرك كافه‌سی موذی ومضردر .

﴿ اكل وشرب حقنده رعایت اولنمسی اقتضا ایدن ﴾
﴿ قواعد بیانده‌در ﴾

معلوم اوله‌كه اطعمه و اشربه‌نك مقدار وكمیتی مزاج و سنه واقلیمه كوره تخالف ایده‌جكندن هر بر شخص ایچون لزومی اولان اطعمه واشربه‌نك مقدارینی تعیین وتحدید ایلمك ممكن اوله‌مز .

بونك ایچون هركس معده‌سنك قوهٔ هاضمه‌سنی بشقه‌سندن اعلا بیله‌جكندن مأكولات و مشروباتی معده وقوهٔ هاضمه‌سنه تطبیق ایتملیدر .

ایمدی هر بر شخص احتیاجندن زیاده یمكدن وایچمكدن صاقنوب معده‌سی هضم ایتمدیكی نوعی ترك وهضم ایده‌بیلدیكنی والحاصل مأكولات ومشروباتك كافه‌سنده مزاجنه موافق بولدیغنی اكل و شرب ایلمسی اقتضا ایدر اكرچه طعام

اولندقدن صکره باشنده سربستلك وبدنده خفت و ایولك وذهننده کشایش وصفت حس اولنور ایسه بوندن اکل وشرب اولنان شیئك قدر کفایه وحد نصابنده اولدیغی وبونك عکسی اوله‌رق بعد الاکل والشرب وجودده اغرلق وذهنده طورغونلق ونشئه‌سزلك و معده طرفنده شیشکنلك وطولغونلغی ایله برابر اویقو غلبه‌سی وقوعبولور ایسه بوندن اکل و شربك افراط استعمال اولندیغی معلوم اولور .

نتیجهٔ کلام اکل وشرب حقنده قاعدهٔمقتضیه انجق سفره‌دن دها اکل و شربه اشتها و اقبال وار ایکن قالقمق و اوقات معینه‌ده طعام ایتمك ومعده‌ده طولغونلق واقدمجه اکل اولنان شیئك هنوز هضم اولمدیغی حس اولندقجه بر شی یمامکدن عبارتدر .

﴿ صو ﴾

صو کافهٔ مخلوقاتك مابه‌الحیاتی و جمله مشروباتك انفعی اولدیغندن حد اعتدالده شرب و استعمالی حرارت بدنیه‌یی تسکین وغدایی ترتیب وهضمی تسهیل ایدوب بونسز یشامق ممکن دکلدر ولکن افراطی معده‌یه ضعف و قوهٔ هاضمه‌یه بطائت ایراث ایدرك بر چوق خسته‌لقلر ظهورینه سببیت ویرر .

صولرا کثراجسام غریبه‌دن خالی اولمدقلرندن بومقوله صولرك

شرب واستعمالی علل متنوعه‌نك تولدینه بادی اوله‌بیلور بونك ایچون کشی راست کلدیکی صویی ایچمیوب ایو صوی ایچمك اقتضا ایدر چونکه ایو صو ایچنلرك بدنلری قوی وصاغلام و فنا صو ایچنلرك بالعکس صحت وجود و عافیت بدنلری مختل ومشوش اولور .

شربه صالح اولان صولر بیکار وچشمه و چای و یغمور صولرندن وغیر صالح صولر ایسه آجی قویو صولری ایله‌راکد وبولانق صولردن عبارتدر .

صویك اغلاسی براق اولوب رایحه‌دن عاری وطعمی طاتلی وصابونی تیز کپوردر وبونك عکسیسی اوله‌رق صابونی تیز ولایقیله کپورتمیان و قوری فصولیه‌یی کچ پشورن صولرده کرچ طوزلری محلولی بولنه‌جغندن بو جنس صولرك شربی مضردر .

❁ هوا ❁

تنفسه هر آن ودقیقه محتاج اولدیغمز هوانك صافیلکی عافیت بدنی موجب وهوانك متوالیا آق جکرلره نفوذ وتأثیری بقای حیاتی مستوجب اولدیغندن آق جکرلره چند دقیقه هوانك منع دخولی آنیده هلاك وتلفی مؤدی اولور .

بونکله‌برابردروننده‌یشادیغمزهوانك‌درجهٔ کثافت‌وانبساطی وحرارت وبرودتی ورطوبت ویبوستی جهتلریله وجود انسانه

تأثیرات مخصوصه‌سی اولور ایمدی زیاده یوکسك اولان محللرك کثافت هواسی قلیل اولدیغندن بویله مواقعده بالطبع تنفس کسب سرعت و حرکت قلب تزاید ایلیه‌جکندن آق جکر ایله قلب فنا حالده یوریلور بوسببدن ضیق صدر وخلجان قلب علتلرینه مصاب ویاخود مستعد اولانلر اومقوله یوجه یرلرده وجبال اوزرلرنده ساکن اولمیه‌لر .

هوانك افراط اوزره حرارت وصیجاقلغی وجودی زیاده‌جه ترله‌درك بدنه ضعف ویره‌جکندن بشقه قانك بینه طوغری صعود و هجومنی دخی موجب اوله‌جغندن موسم صیفك شدتلو صیجاقلرنده و خصوصیله زوال وقتنده اوزون اوزادی‌یه کونشده کزمامك موسم شتاده ساکن اولنان اوطه‌یی دخی نهایت اون سکز و اون طقوز درجه حرارتدن زیاده تسخین ایدوب ایصتمامق اقتضا ایدر .

صغوغك وجوده سوء تأثیری انجق جلدك سطحنه قریب بولنان طمرلری بوزه‌رق حاوی اولدقلری قانی اعضای داخلیه‌یه سوق ومتوجه قلمسیله مذکور عضولرده سده وعفونت پیدا ایتدیرمسیله‌در .

بونك ایچون صغوق هوالرده آچیق وصاچق وخفیف البسه ایله کزمك کار عاقل دکلدر .

صاغلام اولمیان هوانك مضراتی وصاغ وتازه اولان هوانك منافعی درکار وانسان ایسه ساکن اولدیغی اوطه‌نك تجدد

هواسنه قویا محتاج اولدیغی بدیدار ایسه‌ده اویله قپو وپنجره‌لری آچه‌رق حاصل اولان جریان هوایه قارشو کوکس ویروب اوتورمقلق وجوده زیاده‌سیله مضردر .

چوجقلر ایوجه معلوممکز اولسونکه اویله جریان‌هوا پیدا ایدن کوشه وسوقاق باشلرنده وقپو ارالرنده و آچیق پنجره اوکلرنده‌اکلنوب اوینامقدن ویوریلوب وجود تره‌غرق اولدقده کوکسنی‌وباغرینی آچوب روزکاره‌قارشو طورمقدن‌زیاده صاقنمق اقتضا ایدر .

زیاده رطوبتلو هوانك دخی وجوده مضرتی اولور زیرا هوانك رطوبت ونما کلکی ترشح جلدیه‌یی عوق وتأخیر و ترشیح رئه‌یی دخی تشویش ایتمکله بوندن خناق ونوازل وامثالی مرضلر ظهوره کلور .

زیاده‌یبوستلی هوانك‌دخی وجوده کلی مضرتی‌اولور چونکه هوا هرنقدر حار و یابس اولور ایسه ترشح رئه اولقدر تزاید ایده‌رك آق جکرلره کرکی کبی یبوست وقورولق عارض اولمغله بو حالده نفس زحمتله النور وقان دخی بینه زیاده‌جه صعود وهجوم ایده‌رك سرسملك وبعضا دخی سکته علتی ظهوره کتورر .

❁ سکنا ❁

یکی‌یاپلمش برخانه یاخود تعمیر اولنوب بویا وصواسی لایقیله

قوریومامشن بر اوطه‌ده ساکن اولمقلق بر طاقم مهلکه‌یی منتج اولور .

کذلك سکنا مثللو هواسی محدود ومحفوظ بولنان محللرده ساکن اولان انسان وحیوان نفسلریله محال مذکوره‌نك هواسنی تغییر وافساد ایدر شویله که هر نفس‌ده هوانك مرکباتندن اوقسیژن نام جزؤ هوا اخذ اولنه‌رق بدلنه تنفسه غیر صالح اولان حامض قاربون اسمیله بر غاز ترك وکذلك موم ولامبه وقندیل وغاز ایقاد اولندقلرنده بونلر هوایه حامض قاربون نام بر غاز مهلکی اعطا ایده‌جکلرندن بو مقوله محللرك هواسی کسب فساد ایلر بونك ایچون اره صره پنجره آچیله‌رق سکنانك تجدد هواسنه دقت اولنمق وطارجه محللرده غلبه‌لك یاتمامق و یتاق اوطه‌لرنده قوقولی چیچك بولندرلمامق اقتضا ایدر .

کذلك اوطه وسائر قپالی محللرده کمور یاقامق وبو مقوله‌لرده کمور قوقوسندن کمال درجه صاقنمق لازمدر زیرا قپالی بر محلده کمور قوقوسی انسانی تلف ایدر .

❁ ریاضت بدنیه ❁

تعلیم وحرکت بدن ترشح جلدیه‌یی تسهیل وقوهٔ عضلیه‌یی تزیید و ذهنی ایقاظ ایده‌جکندن بونك حد اعتدالده اجراسنده وجودجه پك چوق فائده کسب اولنور نتکیم اثرده وارد

دونیله وباش یاصدیغی بر مقدار یوکسك اولدیغی حالده اوزانوب یاتلدقده راحت زیاده اولور .

مدت نوم مزاج وسن وموسمه کوره تخالف ایده‌جکندن سنلری یکرمی بش ایله قرق بش بیننده اولنلره یدی ساعت وکنجلره سکز ساعت وچوجقلر ایله قادینلره طقوز ساعت واختیارلره التی ساعت اویقو کفایت ایدر .

اویقونك کفایت ایتدیکنه باشلیجه علامت انجق قبل النوم انسانك اوزرنده اولان ثقلتك بعدالنوم زائل اولوب تکرار اویقویه ایستك واحتیاج قالمامسیدر .

﴿ البسه ﴾

البسه دنیلان شی وجودی قیشك برودتنك ویازك حرارتنك تأثیرندن محافظه ایده‌جکندن قیشین صیجاق ویازین سرین طوتار البسه اکساسنه رغبت اولنملیدر .

وجودی جندره‌یه قویارجه‌سنه طار وصیق البسه اکساسی جولان دمك واطراف اعضانك سربست حرکاتنه مانع اولەرق وجوده مضرت ویره‌جکندن بو مقوله طار البسه‌یه رغبت اولنمیه البسه مملکت وموسمه کوره اویغون اولملیدر یعنی صیجاق مملکتلرده بولجه وسرین طوتان وصغوق مملکتلرده براز طارجه وصیجاق طوتان البسه اکسا اولنملیدر ویك آغر وصیجاق طوتان

البسه وجودی زیاده درلدهرك بدنه زبونلق ایراث ایدهجکندن موفق طب دکلدر .

آنجق بیوجك سنلرده اولنلرك جلدی بالطبع صیقیشوب اخلاط بدنیهسنك دخی حرارتی کنجلکدهکی کبی اولهمیهجغندن بومقوله بیوجك سنلرده اولنلر حقنده صیجاق طوتان البسهنك اکساسی مناسبدر .

سهولتله درلیان سمیز آدملر ایله صدر ونزله علتلرینهمستعد اولان کیمسهلرك بهمهحال اتاوزرینه فانیلهطاشیمسی اقتضا ایدر .

زیرا حرکت ایله تیز درلیان کمسنهلرك وجودی سهولتله برودتك تأثیرینه دوچار اولهجغندن بو مقولهلر حقنده فانیله ویلك کیمك خیرلودر .

بموق بزی کوملك در ایله اصلاندیغی وقت سائر جنس بزلر کبی دری چارچابوق بخاره منقلب ایدهمدیکی کبی وجودی اختلاف هوانك مضرت وتأثیرندن محافظه ونزلهٔ صدر ونوازل مثللو اولور اولمز کیفسزلکلردن وقایه ایدهمدیکی کبی جزئی صغوغك تأثیریله قانلرنده راحتسزلق حس ایدنلر و اسهاله مستعد بولنانلر و بل اغریسی چکنلر قارننه فانیله قوشاق صارمق اقتضا ایدر .

﴿ آیاق قابی ﴾

چوجقلر معلومکز اولسونکه جناب واجب الوجود انسانی

حیوانات سائره‌دن نطق ایله ممتاز بیورمش اولدیغی کبی حیواناتك دخی اسباب محافظهٔ وجودیه‌لرینی و احتیاجات ضروریه‌لرینی بیله بالذات تدارکدن معرا اوله‌رق یوقدن وار ایتمش اولدیغی کونش کبی آشکار و انسانك ایسه احتیاجاتنك بعضیلرینك تدارکیچون جنسنه محتاج ایدوکی بدیداردر.

مثلا آیاق قابی مقامنده حیواناتده طرناق و سائره موجود اولوب لکن انسانك شرف خلقتی و مزیت فطرتی سببیله حیوانات سائره مثللو چپلاق آیاق ایله کزه‌بیلمسی قابل اوله‌میه‌جغندن قوندره ویمنی وپوتین وچزمه مثللو آیاق قابلری انسانه مقتضی‌در زیرا آیاق قابی ارضك برودت و رطوبت وحرارتندن محافظه و آیاق آلتنده قضارا بولنان سیوری کمیك پارچه‌سی وچیوی وجام قیریغنه بکزر اشیای جارحهٔ خارجیه‌نك تهلکه‌لرندن حمایه ایدر.

آیاغه کیلان شی پك ککیش اولمیه که ککیش اولور ایسه آیاغه ملاصق واویغون اولمیه‌جغندن حالت مشیده چیقوب صاحبنه زحمت ویرر و طار دخی اولمیه که آیاق و پارمقلره صیقندی ویروب ناصور ووجع کتورر.

چورابك یاز وقیشده اولان محسناتی بدیهیدر بو سببدن یازین سرین وقیشین صیجاق طوتان چوراب کیمك ویازین کیلان چورابلر تیزجه کیرلنه‌جکندن صیقجه دکشدیرلمك اقتضا ایدر.

الحاصل بقراط حکیمك وصیتی اوزره آیاغه ایصیدر نسنه

کیمك کرکدر زیرا ایاقلرك برودتندن سانجو ایله معده وباغرصق وباش وکوکس وآلات بول علتلری پیدا اوله‌جغندن یالن آیاق کزمامك کرکدر .

﴿ نظافت وطهارت ﴾

نظافت و طهارت صحت بدنك اساسی دیمك اولدیغندن خصوص مذکوره دقت ورعایت اولنمق لابد و لازمدر طهارت خصوصنده قصور و قیدسزلق ایله کوستریله‌جك معذرتك بروقتده قبولی جائز اوله‌مز چونکه بدنمزی ستر ایدن جلد مسامات نامیله قالبور مثالی برچوق دلکلری محتوی اولدیغندن اشبو مسامات و دلکلردن دائمی صورتله ولاینقطع در اسمیله بر رطوبت ترشح ایدرك سیزار ورطوبت مذکوره‌ده محلول حالنده یاپشقان برماده موجود اولوب درك مائیتلو قسمی سطح جلددن تبخر ایتدکجه مزبور یاپشقان ماده باقی قاله‌رق سطح جلد اوزرینه زمق کبی بر روغن حاصل ایتمکله بونك اوزرینه خارجدن کلوب قونان غبارلردن بدنده کیر دینلان شی ظهوره کلور ایمدی اشبو کیر جلدیمزی تحریك ایده‌رك وجودی کیجشدیروب راحتسز ایده‌جکندن ماعدا مزبور کیر تمیزلنمیوب تراکم ایلدکجه مسامات جلدیه‌نك منفذ وآغزلرینی دخی سد ایده‌رك بو حال درك عوق و تأخیر و حبسنی موجب اولوب

بوندن اکثریا کل واویوز و طوزلو بلغم و امثالی علل جلدیه ظهور ایدر.

بونك ایچون صیق صیق حمامه صوینوب کیسه و صابون ایله وجودی تمیزجه ییقامق و تمیز چامه‌شوی کیمك لازم کلور ییلك ایچنده یکی اثواب کیمکدن ایسه تمیز اولوبده اسکیجه البسه کیمك دها خیرلودر زیرا اوستی و باشی کیردن قوقان پیس چوجقلرك یانلرنده بولنانلر تعجیز اولنه‌رق نفرتلرینی موجب اولور الحاصل تمیزلك ایماندندر نظافت وطهارتك حال صحتده اولنلره فائده‌سی اولدیغی کبی بونك کذلك مریضلر حقنده دخی نفعی انکار اولنه‌مز بناءً علیه برخسته دیرلدکده ویاخود چامه‌شوبی کیراندکده بونك دکشدیرلمسنه بر محذور اوله‌مز فقط کیدیریله‌جك چامه‌شوی نمناك اولمیوب قورو و براز صیجاق اولمسی شرطدر . وجودك صیقجه صیقجه غسلیله تبدیل چامه‌شوی ایدرك بدن و البسه‌نك پاکلکنه دقت اولنمق لازم کلدیکی کبی ساکن اولنان محلك طهارت و نظافتنه دخی بشقه‌جه دقت اولنمق اقتضا ایدر . زیرا بعض فنا حما وکیفسزلکلر سکنالرینك طهارتنه دقت ایلمیانلرده ظهور ایدر.

﴿ حمامه صوینمق و صویه کیرمك ﴾

هیچ بروقتده طوق قارنله حمامه کیرلملیدر زیرا معده‌ده

هضمسزلق ظهور ایدر بونك ایچون حمامه طعامدن اول ویاخود طعامدن اوچ درت ساعت صکره کیرلملیدر و حمامه کیرلدکده اوزون اوزادی‌یه اوتورلمیوب تیزجه ییقانیلوب چقیله‌جغی زمان وجود حاولو ایله ایوجه صاریلوب صغوغك تأثیرندن محافظه اولنمق و دری آلیشوب لایقیله قورومقسزین عجله الیسه اکتسا اولنمیه‌رق طشره چیقمامق وحمام عقیبنده روزکارده کزمامك اقتضا ایدر یك صیجاق حمام و خلوتلرده اوتوروب صیق صیق ایچرودن طشره‌یه چیقوب کیرمك مضر اولدیغی کبی داخل حمام و خلوتلرده براز زیاده مکث اولندقده اکثر ایچ فنالغی وباش دونمه‌سی و کوز قرارمسی ایله کوکل بولاندیسی وبونی متعاقب بعضاً قانك بینه طوغری زیاده‌جه صعود وهجوم ایلمسندن معاذالله سکته علتنك ظهور ایلدیکی واقعدر بونك ایچون بو درجه‌لرده حمامده اوتورمقلق عین خطادر.

دکز و سائر صغوق صولره دخی طوق قارننه کیرلمامك اقتضا ایدر موسم صیفده دکزه کیرلمك مراد اولندقده غروب شمسدن براز اول کیرلملسی حسباندر.

ایمدی دکزه بسبتون کیرلمزدن مقدم ابتدا اللرینی بعده اللریله یوزینی وبوندن صکره صدرینی اصلاده‌رق آلشدیردقدن صکره بسبتون کیریلوب چیقنجه‌یه قدر راحت طورلمیوب حرکت ایدوب چباله‌مق لازمدر.

تملندن بیقار و بوکا ایسه تسلیت بخش اولان شیلر ایله تخفیف
ایتمکدن بشقه چاره اولەمز بر قاردە بولنمقلق انجق واجب
تعالی حضرتلرینه مخصوصدر ومقتضای قدر نوع بشرکاه طالع
سعیدە وکاه نحوسته کرفتار اولەجغندن انسان کامل بونلرك
هیچ بریسی ایچون نه آشوری مسرور ونەدە یك مکدر اولمق
لازم کلەجکنی جوجقلر بیلملیدر .

﴿مراق﴾

تصورات ذهنیەنك متوالیا یالکز بر شی وبر مادە اوزرینه
صاپلنوب قالمسی قاعدهٔ حفظ صحته منافی وبالعکس بو تصوراتك
تنوعی موافق حکمتدر چونکه ذهنك برشی اوزرینه صاپلوب
اوشیٔ دائما قورمق و یالکز انك اوزرینه صرف افکار ایتمك
مراق علتی ظهوره کتوررکه بو مقوله اهل مراقك قوهٔ
هاضمەلرینه بطائت و وجودلرینه ضعف واعصاب وسکرلرینه
کسل طاری واخلاط بدنیەسنه فساد عارض اولەرق مجرای
هضمیەلرینه ریاح استیلا ایدر .

قورندی دخی مراق مثللو منافیٔ حفظ صحتدر چونکه
قورندی آلام واکدارك موجدی اولدیغندن بومقوله قورندیلی
کمسنەلر دائما حال بدبختیری دوشنوب درخاطر ایتملریله بر
وقتده الم وکدردن سالم وراحت اولەمزلر .

﴿ عدم اعتدال ﴾

هرشیئك اعتدالنده خیر وافراطنده شر وندامت کوریلور. حتی عالمك دیلدیکی سرور و سوبجك بیله افراطی وجوده مودی ومضردر .

بوعالمده انسان ایچون اقتضاد نفس ایله حداعتدالده حرکت بدن و اشتغال ذهن کبی حکیم حاذق اوله‌من زیرا بو ایکی شی بنای صحتك اساس قویسی اولدیغی و بوکا رعایتسزلکدن بك چوق کیفسزلکلر نشأت ایلدیکی مجربدر .

ایمدی هرکس جان کبی قیمتلو اولان صحتنك امر محافظه‌سی ایچون اکل و شرب ومشاغل بدنیه و تصوریه و نوم و یقظه خصوصلریله جمیع امورده دائما اعتداله رعایت و هر برشیئك افراطندن مجانبت ایلمك قضیه‌سی هیچ بر وقتده ذهنندن چیقارمامليدر . ایشته کتب متعدده اوزره اوزون اوزادی‌یه یازلمش اولان فن حفظ صحتك زبده‌سی مار الذکر ایکی چفت سوزدن عبارت اولوب اجراسی دخی اسهلدر .

اطبانك لایعد ولایحصی کتب طبیه‌ده یازلمش اولدیغی بونجه علل وامراضك سبب نشأت وظهورنی اقدمجه کوستریلان قواعد مختصرهٔ حفظ صحته ناسك رعایت ایتمدیکنه عطف وحمل ایلیه‌رك علل مذکوره حقلرنده درلو درلو دوا وعلاجلر وصایا ایدرلر ایمدی اطبانك شو قوللرینه باقیلنجه مار الذکر

فنالقلری اجرایه متجاسر ایدر وقوتی دخی ازاله ایده‌جکندن سرخوشلر درست یوریه‌میوب ایکی طرفه ییقیله‌رق کیدر وتیز تیز دوشر بوندن طولایی انواع فلاکته دوچار اولورلر خلاصهٔ کلام نیجه عاقل وذکی آدملرك مسکراته مبتلا اولمق حسبیله عقل وذکاسی حمق وبلاهته مبدل اولدیغی مع التأسف کوریلیور اگرچه سرخوش اولمامغه چاره آرانیلور ایسه باشلیجه چاره سرخوشلرك حاللرینه باقوب عبرت آلمقدر .

جیغاره ایچمه‌نك وجودجه اولان مضرتی شویله طورسون اکثری صبیانلری پدر ووالده‌لری توتون ایچمکدن منع ایده‌کلدکلرندن چوغلك تدارکی جیغاره‌یه نسبتله تکلفلی بولندیغی جهتله جیغاره‌یی اطفال کیزلوجه استعمال ایتمکی قولای بولدقلرندن شو حال چوجقلری حین صباوتلرنده توتون ایچمکه الشدیرمه‌ه بروسیله اولوب الیشه‌رق اکثری چوجقلری کسب کمالدن محروم ایده‌رك تضییع اوقات ایلمه‌لرینه سببیت ویردیکی معلومدر . ویرده پدری ویاخود والده‌سی کورمسون دیو اکثرین اوزرلرینه کلدکلرینی سزدکلری انده کوسترمامك ایچون جیغاره‌یی الندن راست کلدیکی یره وبلکه اوطه‌ده یصدیق ویتاق ارقه‌لرینه اتمغله اکثر اخشاب بنالرده حریق ظهورینه مؤدی اولدیغی ثابتدر پدر ووالده‌لر چوجقلرینی شو جیغاره‌یی یاقیور وجبوعمه آتش آلیور دیه‌رك جیغاره‌یه الشدیردقلری دخی

وارستهٔ قید اشتباهدر ایمدی بویله‌بی لزوم وبی فائده شیلره الشمامق دها خیرلودر .

﴿ دیشلر ﴾

معلوم اولەکه دیشلرك اوچ درلو نفعی اولوب اولکیسی فك حسن و لطافتی وایکنجیسی لفظی درست وعیبسز ادا ایتدیرمسی واوچنجیسی یئیله‌جك شیلری لایقیله اوکوتدیرمسی قضیه‌سندن عبارتدر .

دیشلر نقدر زیاده نقصان اولور ایسه هضم اولقدر عسرتله اجرا اوله‌جغندن انسان اکل ایده‌جکی شیئ نقدر ایو چیکنر واوکودر ایسه معده اکا کوره زحمت چکمکسزین لایقیله وسهولت ایله هضم ایده‌رك کوزلجه بسلنور بولك ایچون انسان دیشلرینك کوزلجه محافظه‌سی قیدنده بولنمسی اقتضا ایدر دیشلرك تمیزلکنه دقت اولنمامقدن رفته‌رفته سیاهلنور واتلرینه عفونت کله‌رك صالالنمق وتعفن پیدا ایدرك نتیجهٔ کلام برشیئك دیشه چارپوب اورمسی ودیشیله سرد شیلرك قیرلمسی وسیجاق طعام عقیبنده صغوق شیلرك ویاخود صغوق برشی عقیبنده سیجاق شیلرك اکل وشربی وبك اکشی ویاخود طاتلی شیلرك دوام واستعمالی و دیشلرك لایقیله غسل اولنوب تمیزلنمامسی کیفیتلری اکثر دیشلرك خرابنه بادی اولور بوسببدن دیشلری

مسواك ایله تطهیر وتنظیفه دقت ایتمك و سرد شیلر قیرلمامق اقتضا ایدر .

﴿ اخراجات وافرازات ﴾

اكل اولنان اطعمه حد نصابنده هضم اولنسه بیله یینه ایكی یه منقسم اوله‌رق بوایكی قسمك بری یعنی كیلوس اسمیله مسمی اولان قسم لطیفی آیریلوب قانه واصل وباقی قلان دیگر قسم ثقیل وغلیظی ایسه باغرصقلردن مرور ایلدیكی اثناده مارالذكر قسم لطیفدن تمامیله آیریله‌رق قاذورات حالی كسب ایدوب طشره دفع اولنور .

ایمدی اطعمه‌نك كیلوس اوله‌رق آیریلوب قانه قاریشان قسم لطیفی ابتدا بوبركلرندن مرور ایدرك بوراده دخی بر قات تصفیه اولنوب ایریلان قسم ثقیلی مثانه‌یه نزول وادرار اولوب طشره اخراج اولنوب ثانیاً قانده باقی قلان مارالذكر قسم لطیفی غدد رضابیه وجسمیه‌ده دفعه تصفیه اولنوب آیریلان قسم ثقیلی سالیه وكوز یاشی و سموك اوله‌رق چیقار الحاصل آنفاً اشعاریمز وجهله اطعمه‌دن آیرلمش اولان قسم اطیف دفعاتله تصفیه اولنه‌رق اجزای غلیظه‌دن كاملاً آیریله‌رق و وجودی ترمیم وتعمیر ایتمكه صالح وبدنه نافع برحال صافیتده اولدیغی حالده قان ایله مخلوط بولنور كذلك بالذات قان دخی ترشح

جلديه توسطيله اعاده اتصالى مشتمل اولديغى غير مفيد شيلرك كافه‌سندن تخلص اولنمش بولنور .

موسملر

سنه درت موسمه تقسيم اولنوب بهار وكوز وياز وقيش موسملريدن عبارتدر .

بهار موسمى

اشبو موسم سنه‌نك اك لطيف بر زمانى اولوب بو وقتده شمس دورن ارضى تسخين ايده‌رك نباتات حاصل اولور وسطح ارض زمرد مثللى بشللنورك بوندن انسان دخى روحاً وقلباً وجسماً بر ايولك ونشئه حس ايدر

ياز موسمى

ياز موسمى حلولنده اشجار ونباتات كسب قوت ايليه‌رك چيچك آچوب بعده ميوه‌ور وموسم مذكورده وجود انسان زياده‌جه قوت وقدرت حس ايتمكه باشلار وسائر موسملره نسبتله اولور اولمز خسته‌لقلر كثرت ايله وقوعبولمز ايسه‌ده ينه وجودى كثرت اشتغال ايله بك چوق يورمامق قصد ايدر زيرا بو موسمده كثرت حركتله‌دن زياده‌جه حاصل اولوب درلك

افراطی ایسه بدنه ضعف ایراث ایدر کذلك مذکور موسمده شمسك شدت حرارتی تأثیرندن دخی غایت حذر اولنملیدر .

﴿ کوز موسمی ﴾

کوز موسمنده آغاجلر یاپراقلرینی دوکه‌رك حسن و لطافتلرینی ضایع ایتمکه باشلر وانسانه فیش طبیعه‌سی چوکه‌رك قوایه دخی کسل وبطائت عارض اولور وبو حال موسم بارده قدر ممتد و بعده دفع وزائل اولمغله اعضاء بدن یکدن قوت بولو .

قوی البنیه وصحتلری کالده اولان کیمسه‌لره کرچه کوز موسمنك اول درجه‌لرده تأثیری اولهمز ایسه‌ده فقط بوموسمك حالی نحیف وحایز چلیمسز وامراض مزمنه ایله وجودلری ایپرامش ویاخود خسته‌لقدن یکی قورتلمش کیمسه‌لر حقنده تأثیری شدتلوجه اوله‌جغندن بو مقوله کسان کوز موسمنك تأثیرینه براز کوج متحمل اوله‌بیلور وبو سببه مبنی خسته‌لقلر زیاده‌لشور الحاصل موسم مذکورده حما واسهال علتلرینه استعداد زیاده‌جه اولور بونك ایچون وجوده زیاده‌جه دقت اقتضا ایدر .

﴿ قیش موسمی ﴾

قیش موسمنك حلولیله آغاجلر کلاملا لطافتی ضایع ایدر

و هر کس قار و باران و روزکار و صغوقدن راحتسز اولور .
ایمدی موسم شتاده انسان وجودینی و بالدیرینی و ایاقلرینی صغوغك ورطوبتك تأثیرندن محافظه ایتمك حصوصنده زیاده‌سیله دقت ایلمسی اقتضا ایدر .

چوجقلر (العلم علمان علم الابدن ثم علم الادیان) حدیث شریفی ماصدقنجه بورایه قدر هر شیدن افضل بولنان علم ابداندن حفظ صحت وسلامت بدنیه‌یه دائر اقتضا ایدن قواعد صحیه‌نك ندن عبارت بولدیغی شرح وایضاح اولندی شمدی علی طریق الاختصار برمقدار عقائد دینیه‌یه وبعده حسن اخلاق وتربیه والحاصل وظائف انسانیه‌یه دائر شیلرك بروجه زیر ذکر وبیانه بدأ ومباشرت اولنه‌جقدر .

﴿ عقائد دینیه ﴾

چوجقلر معلومکز اولسونکه انسان ایچون اول باول اوکرنمسی اقتضا ایدن معلوماتك اك افضلی انجق جناب واجب تعالی حضرتلرینك وار اولدیغی وبر اولدیغی بیلمکدر .

ایمدی ذره‌جه عقلی اولنلر الله تعالی حضرتلرینك وارلغنی بر اوفاق ملاحظه ودقت ایله دخی بوله‌بیلورلر شویله‌که برکیمسه کرلجه انشا اولنمش بربنایی کوردکده بوبنا کندویه یاپیله‌رق وجود بولمیوب بونك البته بانیسی اولان بر قلفه ویاخود

مهندسی اولەحق مذکور بنانك کاغد اوزرینه رسمنی ترسیم ایتدکدن صکره دولکر وعملەلك اول رسمه تطبیقاً بوبنایی انشا ایلملریله وجود بولدیغنی فهم وادراك ایلر وبو عالمده مصنوعاتدن هیچ بر شی یوقدرکه کندو کندوینه وجود بوله وهر برمصنوع بر صانعك الیله حصول بولدیغی حس وآشکاردر هر بر صانعك قدرتی مصنوعنك کمالاتیله تقدیر اولنور بویله اولدیغی حالده عقول بشریەنك خارجنده اولان حیرت افزا عالم وکائناته چشم انصاف ایله نظر دقت اولندقده دنیا خالق اولنەلیدن برو سمایی تنویر ایدن لایعد ولایحصی نجوم واجسام سماویەنك لاتتغیر برقانون الهی اوزره حرکت ایتدکاری واجرام سماویەیه نسبتله ذره قبیلنده اولوب اوزرنده ساکن اولدیغمز کرهٔ ارضده بونجه موجودات و درونندە بولنان کونا کون معدنیات و قعر دریاده اولان بی حد وبی پایان مخلوقات عجیبه وغریبه وازان جمله نسخهٔ کبری عد اولنان نوع بشرك قصورسز اولان تراکیب بدنیەسی واعضا واخشالرینك وصفه کلمز وعقل ایرمز اولان حال وشان وافعالی و بوکبی لانظیر شیلرك کافەسی مثلی وشریکی اولمیان بر صانع حقیقینك قدرتیله وجوده کلدیکندن بونك اوزرینه ارتق الله تعالینك وار اولدیغنه بشقه دلیل ارامق اقتضا ایتمز هر نرەیه باقلسه الله تعالی حضرتلرینك قدرت الهیەسی نمونەسی کورلمکده ایکن کوزلرینی ضلالت قاپلامش اولان بعض دینسز واعتقادسز

دلائل عقلیه‌یه لایقیله امالهٔ دقت ایده‌مامك ملابسه‌سیله معاذالله
جناب حقك وارلغنه قائل ونفر ویاهم بوله بر باطل اعتقاددن
نه فائده وحق اعتقاددن نه ضرر کورلر همان جناب حق
جمله‌یی بومقوله ذهاب باطلدن مصون بیوره.

چوجقلر جمله مخلوقات وموجوداتی یوقدن وار ایدن وشریك
ونظیری اولمیوب زمان ومکاندن منزه وعبادته لایق ومستحق
اولان جناب واجب الوجودك نوع بشره عنایت واحسان
بیورمش اولدیغی لایعد ولایحصی نعمتلردن بری دخی کوزدرکه
اشیایی کورمکه مخصوص بر آلتدر آنجق جناب باری‌یی بوعالمده
مشاهده ایتمك ممکن دکلدر ایشته بو امکانسزلق ایله برابر کورمش
کبی وجود الهی‌یه وصفات ذاتیه وثبوتیه‌سنه وملائکهٔ کرام
وپیغمبران عظام حضراتنه وکتب منزله‌یه وقیامت وجنت
وجهنمه ایمان ایده‌رك اینانمق مطلقا اوزریمزه فرضدر.

معلوم اوله‌که مخلوقنه قوهٔ بصریه احسان بیوران بر خالقك
کورمامسی وقوهٔ سامعه عنایت ایدن بر صانعك ایشتمامسی
وعلم اعطا ایلیان بر علام الغیوبك بیلمامسی محال اندر محال
اولدیغی هر صاحب عقل عندنده مسلمدر جناب حق هر شیٔ
کورر وایشیدر وبیلور فقط بو کورمك وایشتمك وبیلمك بزمکی
کبی اولمیوب ذات صمدانیه‌سنه مخصوص کورمك وایشتمك
وبیلمکدر خدای متعال حضرتلرینك قوللرینه رحمت وعنایتی
بحساب اولدیغی کبی عذاب وعقابی دخی شدیددر جمله‌مز

روز جزاده افعال واعمالمزدن مسئول اولوب هر بر دلریمز مختلف درجه‌لرده مكافات ومجازات كوره‌جكمز دنياده ايكن عمللريمز خير اولورسه مقابلنده احسان ورحمت الهيه‌يه وشر ايشلر ايسك قهر وغضب بارى‌يه اوغرايه‌جغمز مقرردر .

بورالرينى بيله‌رك نفسمز ايله شيطانه متابعت ايدوب هوا وهوسله ورطهٔ جزايه دوشمكدن خوف اوزره بولنملیز چوجقلر حق تعالى حضرتلرينك وحدانيتنه يعنى برلكنده ايمان ايدوب هر بر اوامر الهيه‌يه تماميله اطاعت ونواهيدن مجانبت ايتمليدر دائما تضرع ونياز اوزره اولوب جناب حقدن توفيق وهدايت طلبنده بولنملى پيغمبريمز افندمز حضرتلرينك طرف حقدن مأمور بيورلديغى تبليغاته وسنن سنيه‌سنه اتباع ايله طريق صلاحدن آيرلماملى لذائذ دنيويه ايله ايكى كونلك عمرده شيرينداماغ اولمق ايچون انواع معاصى‌يى اختيار وارتكاب ايتمكدن بغايت احتراز اوزره اوللى دين مبين احمديده ثابت قدم ومتين اوله‌رق كشى دينى جانندن عزيز ومحترم بلملى ودين حقنده اصلا فنا سوز سويلماملى خداى متعال حضرتلرى قوللرينه طريق صواب ونجاتى كوسترمك ايچون بونجه انبياى عظام حضراتى وقرأن كريم وتورات وانجيل وزبور كبى كتب مقدسه كوندردى‌كه جمله‌سى حقدر وبونلرك كافه‌سنه اينانمق هر اهل ايمان ايچون فرضدر قرأن كريمك حكم جليلى قيامته قدر باقيدر دين بر حاكم عادلدركه مؤمن وموحد اولنلرى جميع

فنالقلردن منع ایدر وبر کمسنه ظالم وجبار بیله اولسه دین مبین
سایه‌سنده بغیر حق دیکر بر کمسنه‌یه فنالق و کوتولك ایتمیه‌جکندن
بشقه الدن کلدیکی مرتبه‌ده همجنسنه شفقت ومرحمت الدن
براقمز . الحاصل جمیع فنالق دینسزلکدن نشأت ایدر بوقاروده
دخی سویلدیکمز وجهله جناب حقك وحدانیتنه وقدرت وعظمت
الهیه‌سنه ایمان ایلملی کونش ویلدیزلرك دونوب طولاشمسی
وکیجه کوندز اولمسی وبار کالدنده آغاجلرك یشللنوب درلو درلو
میوه‌لر ویرمسی متعاقب قیش فصلی کلدکده قار ویاغمورلر یاغمسی
والحاصل بونجه موجودات وهیچ بر شیئك دیکر شیئه
بکزمامسی بتون قدرت الهیه‌یه دلیلدر جناب حق قادر مطلق
اولوب هرشی کندوسنك ارادهٔ علیه‌سیله وجوده کلور .

خلاصهٔ کلام حق تعالی‌یی حقیله بیلوب یعنی قدرت وعظمت
ورحمت وغضبنی دوشنوب طوغری یولدن آیرلمامغه جهد تام
ایتملیدر .

ودخی جمیع اوقاتده الله تعالی حضرتلرینك اسم شریفلرینی
کمال تعظیم ایله یاد ایلملك واملور اولمیه یرلرده وحقسز شیلرده
واویونلرده بلا موجب سویلمامك ویلان یرده قسم ایلمامك
کرکدر .

آخرزمان نبیمز علیه الصلاة والسلام افندیمز حضرتلری ایله
سائر کافهٔ پیغمبران افندیلریمز حضراتنی کمال محبت ایله سودیکمز
[illegible] جمله‌سنك علوشان پیغمبرلکلرینه ذره‌جه نقیصه ویره‌جك

آلات وحركاتك كافه‌سندن زياده‌سيله صاقمق ومقدس ومبارك
اولان شيلره ، محلره دخی حرمت مخصوصه ايله حرمت ايلمك
فرضدر بوجمله مبارك ومقدس بولنان سيره لا م كلان تعظيمی
اجرا ايتمكدن شقه معاذالله استهزا واستحقاف ايتمك ايسه بيوك
قباحت اولديغندن شويله‌لر امكان ايدن اعتقادسزلر دنياده
وآخرنده مقهور ومعذب اولورلر .
همان واجب الوجود حضرتلری جمله‌مزی طريق مستقيم
وخلوصدن آيرمسون .

﴿ نطق وتكلم ايتمك اصولی ﴾

كلام ديلان شی انسانك ادب ، عرفانی ودرجهٔ قابليت
واستعدادينی كوستری اساسله حلقه بيان ايدر اولديغندن بوحالده
ازهر جهت بيانه حركات حتيار اولنارق جريان ايدن بحثك
خارجنده سوز سويله‌مامك واستماع اولنان كلام تكميل
اولنمقسزين اوكينه چيقه‌رق آدابه رعايتسزلكله اقردی‌يه باشلمق
ومخاطبه ارالمده (اكلادميی) ديمك بك عيبدر زيرا سويلديكی
كلامی (اكلادميی) وياخود (اكلادكزمی) ديمك اول آدمی
احمق يرينه قويمق وكندوسی طه عری وسقامتسز سوز سويلمش
حالنده بولندرمق ديمك اوله جغندن سويلديكی سوزلرك
اكلاشيلوب اكلاشلمديغنی سؤال ايده‌جكی وقتده (افندم سويليه
بيلديمی) دير ايسه مخاطبدن دخی (اوت افندم اكلادم)

جوابی آلور ایشته بورالره دقت اولنمق لازم اولدیغی کبی اثنای تکلمده (نه دراو) و (هایه ایدی) و (مثلا) و (ایشته) ودها امثالی زوائدی مدار کلام ایتمك بعضا عهدهسزلکدن واسانی کوزل بیلمامکدن نشئت ایدر اولدیغندن بو سوزلری مقامنك غیریده ایلمك عیبدر وبعض قبا وتربیهسز آدملر زبانزدی اولدیغی اوزره اثنای مصاحبتده مثلا (مرکب) دینلمك لازم کلدیکی وقت (سوزم یبانه) واشبای مستکرههدن بر کلمهنك ذکری ایجاب ایلدیکی تقدیرجه مخاطبه (یوزیکزه عنبر) ترکیبنی ذکری ایدهجکی شیدن اول سویلمك عندالادبا مقدوحدر چونکه (مرکب) وامثالی لفظلرك ذکریدن اول (سوزم یبانه) دیمك عینیله سویلیهجکی اسمی مخاطبه اسناد ایلمك و (سوزم مجلسدن طیشاری) اقردیسی دخی بولك کبی اولدیغندن ادیب اولنلر بو یولده تکلم ایتمکی جائز کورمز والفاظ مستکرههدن برینك ذکرینه لزوم کورلسه او لفظی (فنا شی) ویاخود (ایرنج نسنه) سوزلرینه تبدیل وتحویل ایله ذکر ایلمکده تجویز قصور یلمزلر .

لزومندن زیاده سوز سویلمامك ولایقیله افاده ایلمك لازم کلدیکی کبی نطق اولنهجق محله وقارشوسنده بولنان مخاطبه کوره صدا وتلفظی مناسب وجهله اجرا ایلمك لازمدر .

زیاده باغیرهرق ویاخود پك یواش سوز سویلمك سامعی تعجیز ایدهجکندن خلاف ادبدر بو سببدن تلفظ براز قوتلوجه اولمق

شرط اولدیغی کبی کمال حلاوت ولطافت ایله تکلم ایلمك وظیفهٔ انسانیه‌دندر .

مغموم وکدرلو کمسنه حضورنده کولریوز کوستره‌رك سوز سویلمك لایق اولمدیغی کبی سرور ونشاطلو صحبت اثناسنده دخی بد چهره ومکدر یوز کوسترمك روا اولمدیغندن کدرلو بولنان کمسنه‌نك اویله بر نشاط اولان مجلسدن اصولله چکیلوب کتمسی مناسبدر الحاصل جناب حق ایکی قولاق وبر آغز احسان ایلدیککندن آز سوز سویلیوب چوق دیکلمك لازم کلدیکی کبی واختیار کمسنه‌لری کمال تعظیم ایله استماع ایدوب انلره حرمت ایله جواب ویرمك کرکدر .

﴿ اعتماد ﴾

چوجقلر صورت ظاهره‌ده هرکسه اعتماد کز وار کبی کورینوب حقیقت حالده کیمسه‌یه وخصوصیله بیلمدیککز کمسنه‌لره اعتماد ایلمامك کرکدر چونکه صالح وصاحب عفت قیافتنده بلك چوق دنی وکم مایه آدملر بولنه‌جغندن اولور اولمز کمسنه‌لره اعتماد ایلمامزی اقتضا ایدر ایسه‌ده شو خصوصده احتیاطکارانه حرکتی الدن براقیه‌رق اعتمادك اولمدیغنی بر وقتده ظاهره چیقارمیوب کیزلمك ایجاب ایدر .

مجربمز اولمیان واحوالی مجهول بولنان کسنه‌لره عدم اعتمادیمزی مجرد انلرك فنا وکوتو اوللرینه عطف ایتمك روای حق دکلدر چونکه خلقه عدم اعتماد وامنیتسزلکك بالا خره بزه مضر اوله‌جغی درکاردر نتیجهٔ کلام هر بر اموری خطاسز کورمك وایشه غرض وفساد قارشدیرمامق ارزو ایدنلر (خیرالامور اوسطها) نطق جلیلی میزان عدالت اتخاذ ایدرك دائما میزان مذکوری ایله الوب هر بر شیٔ انکله وزن ایتمك وهر برشیده وسطی کوزتمك اقتضا ایدر ایسه‌ده میزان مذکور دیلنی عدم اعتماد طرفنه جزئیجه میل ایتدیرمك کار عقلدر .

﴿ هواسنه تابع اولمق وکندویی بکنمك ﴾ ﴿ وبلکیجلك صاتمق ﴾

چوجقلر معلومکز اولسونکه سرسری مزاج اولوب هواسنه تابع اولنلر دائما کناهدن خالی اولمیوب اوکندویی بکنانلر بك چوق جان صیقارلر حالبوکه دائما بلکیجلك صتانلر ایسه خلقی ازعاج ایده‌رك زیاده‌جه بزدیررلر وبونك دها فناسی شو اولیورکه بو مقوله آدملر ایله اختلاط وانسیت ایتمکله بك چابوق انلره بکزیه‌بیلور چونکه مارالذکر اوچ نوع آدملرك الفت وانسیتلری غایت سیاری اولدیغندن کوروشلدکجه

حال وشان واختلاقلری ایله بالسهوله متخلق اولنه‌رق بو مقوله‌لرك مقدار نفوسلری تیز اندن تکثر وکسب حسامت ایدر زیرا اوزوم اوزومه بقارق قره‌ریر مشهوردر .

لطیفه

چوجقلر برکسنه‌یی کوجندیرمکسزین کولمك پك مشکل واندردر زیرا کشینك وقاری اول درجه‌لرده عالی وشرفلیدرکه اکا طوقنوبده متأثر اولمامق ممکن دکلدر بونك ایچون (لطیفه لطیف کرکدر) ماصدقنجه برکسنه بر کسنه‌یه لطیفه ایتدیکی زمان زیاده دقت اولنمسی لازم کلان شی انجق وقار وناموس وذاتیاته انتقال ایده‌جك سوز سویلمامکدر .

کرچه کشی تکلیفسز دوستلری احباسی ایله دخی چوق شقا ولطیفه ایتمسی مغایر آداب دن ایسه‌ده مناسبت دوشدکجه آره صره خفیف لطیفه ایلمك صحبت ومحبتك دادی وطوزی مثابه‌سنده اولور چونکه صحبت ومحبت ارەسنده اره صره کولنمدکجه الفت ومحبتك اول درجه حظی اولمیوب جان صیقیلور ولکن زیاده‌جه لطیفه وکولمکك دخی زیاده‌جه طوزلی دیمك اوله‌جغندن بو حالده الفت ومحبتك دادی قچار بناءً علیه هر خصوصده وبونده دخی اعتداله رعایت اولنمق اقتضا ایدر .

کذلك شقا ولطیفه ایدیله‌جك کسنه‌نك ایوجه حال وشانی

وطبیعتی بیلنمك لابد ولازمدر یوخسه اویله اولور اولمز قبا وجاهل ونادان وبدلا کسنه‌لر ایله حزنی وکای لطیفه ایتمامك کرکدر بو مقوله‌لر لطیفه‌یی یك اکلامیه‌جغندن کندولرینی استهزا ویاخود تحقیر ایدیلیور ظنیله بینهماده برودت وکوجنکلك حاصل اولور الحاصل تربیه‌لی وعقللو کسنه‌لر ایله مناسبت دوشدکجه بعض لطیف لطیفه ایتمك مناسب ایسه‌ده هیچ بر کسنه حقنده استهزا جائز دکلدر .

❁ کبر وعظمت ❁

چوجقلر کبر وعظمت صاحبی اولان متکبرلرك طور وحرکتلرینه عبرت نظریله دقت اولندقده بو مقوله بیچاره‌لرك کبر وعظمتلری صحکه شایان برأثر حنت اولدیغی وبو طبیعتده بولنمق کبی دنیاده الچقلق وکوچکلك برشیٔ اولمدیغی اکلاشیلور .

بوعالمفانیده نمیزه ونیچون کبر ایتمایدر حسب ونسب واصالت ومنصب ومال وثروت وبولوق وهنر ومعرفت والحاصل بوکبی نفسه عائد اولان شیلر ایچون خالقه کبر وعظمت ایدوب هم جنسنی تحقیر ایلمکده معنا نه‌در ومتکبر اولنلر خالقه اظهار ایلدکاری بلای کبردن طولایی کندولرینی ناس قتنده مقهور ایلیه‌رك عالمك ذم ومذمتی جالب ایلمکدن بشقه نه فائده ویرر الحاصل الله تعالی حضرتلری دخی کبرللو قوللرینی سومدیکنی بیورمش اولدیغندن بو نص قاطع اوزرینه کبر ایتمکدن نه درجه‌لرده

خوف وحذر ایلممز لازم کله‌جکی قیاس وملاحظه اولنسه
چوجقلر معلوممکزدرکه اصلمز طوپراقدن حاصل اوله‌رق وعده‌مز
تمامنده ینه اصلمزه رجوع ایده‌رك طوپراق اولدیغمز ظاهرایکن
شو ایکی حال میاننده مرور ایده‌جك قیصه‌جق بر عمر ایچنده
عوارض جهانه کوکنوبده دنیالقدن طولایی کبر ایدوب عالمی
کندندن صغیرتعدن ایسه بشوش واچق کوکللو اوله‌رق وهر
کشی‌یه اظهارتلطیفات ایدرك انظار عالمی جلب ایدوب کندویی
سودیرمك دها خیرلودر همان جناب حق جمله‌یی کبر و عظمت
صفت مذمومه‌سندن محافظه بیوره.

❖ ایولك ❖

چوجقلر ایولك هروقتده‌اوله‌بیلور وهرکون‌وهرساعتده‌عمل
خیر ایشلمك وایولك ایتمك ممکن وپك قولایدر وبونی مراد
ایدن کسنه‌لر ایچون اللرنده دائما فرصت ومساعده‌موجوددرکه
حکایهٔ آتیه دخی اشبودعوایی تصدیق‌ایدر برکون یول‌اوزرنده
بر اختیار آدم یوریلوب قالمش وشدت حرارتدن صوصامش
اولدیغنی برچوجق کورمسیله درحال قوشوب چشمه‌دن برطاس
صو کتوره‌رك مرقومه (بابا شو صودن براز ایچ راحت‌ایدرسن)
دیه‌رك‌صویی‌صوندقده اختیار آدم چوجغك بومعامله وخدمتندن
پك چوق ممنون اوله‌رق وصویی ایچه‌رك دعا ایدوب یوله‌روان
اولمشدر دیمك اولیورکه اکا چوجق بر طاس صو کتزرمکله

بیوك خیروایولك ایتمشدركه كندوسی ایچون دنیا و آخرتده سعادته سبب اولمشدر بركون برقاچ چوجق زقاقده اوینارایكن ایچلرندن بری یانلرندن براختیار آدمك كچدیكنی كورمسیله اویونی ترك ایدەرك كمال تعظیم ایله اختیارك یانه واروب النی اوپدكده مرقوم اختیار چوجغك شو تعظیمندن آشوری خشنود اولەرق اللرینی قالدیروب سن بویلەبنم كبی برپیرواختیاره تعظیم ایتدیككك ایچون جناب حق دخی سنی برخوردار ایتسون دیەرك خیر ایله دعا ایتمشدر ایشتە برال اوپمك ایله دخی كوكلی النوب خیردعایه مظهراولدیغندن عاقل اولان چوجقلر كندندن بیوكلری حقنده ادبی عادت ایتملیدر .

﴿ ایولك ایله قارشولق ﴾

هركس حقنده فنالق وكوتولك ایلمك وبونی بیانلره مقابله ایتمك ممكن وقولای ایسەده مقتضای انسانیت كوتولك ایدنلره ایولكله قارشولق وعفوایله معامله ایلمكدر زیرا كشی كوتولك ایدن كوتویه فنالق ایله مقابلەیه قیام ایتمكدن برشی حاصل ایدەمز وفائده بولەمز وكوتولكه قارشولق ایولك ایله مقابله اولندیغی وقت خطا وقصور برطرفده قالەرق محجوبیتی موجب اولور وبویله یالكز برطرفدن وقوعبولەجق خطا و قصوردن طولایی بوندن ظهوره كلان خصومتك بقا وسورەكی غیرمدید ودوامسز اولور .

﴿ برشی بولمق ﴾

برکیمسه برشیء وبالفرض مجوهر بریوزك دوشوروب آنی
بربشقه‌سی بولسه ممنون اوله‌رق اول بولدیغی شیئی کندی مالی
کبی کیزلیوب صاقلامق ومیدانه چیقارمامق وکیمه‌ی مالی دیمك
لازممیدر خیرهیچ بروقتده صاتون آلمدیغی شی مال اولمز بویله
هیچ بوقدن برمال بولان آدم نه‌درجه‌لرده محظوظ اولورایسه
غیب ایدن آدم اول درجه‌لرده محزون ومکدر اوله‌رق بولهنه
اغلیه‌رق پك چوق انکسار وبد دعا ایدر بونکله برابر اله
کچوریلان سنه‌یی صاحبی کورمه‌جك دیو صاقلار وقورقودن
امین اولمز بوندن اکلاشیلورکه بولنان مال بولان آدمك مالی
اولمز بونك ایچون خلقك مالنی بولدم یمدم دیه‌رك صاقلامق
لایق ورووا دکلدر همان جناب حق جمله‌یی عفت واستقامتدن
آیرمیه‌رق برکیمسه‌یه خلقك حرام وکوزیاشلی مالنی نصیب ایلمیه.

﴿ زینت لباس ﴾

لباسجه آشوری سوس وزینته مجبوریت خفت عقل اثری
اولدیغندن شو حاله اکثر جاهل واحمق آدملر مبتلا وبونکله
مشغول اولدقلری کبی عکسی اوله‌رق البسه‌سنده بکده قیدسز
بولنانلرك دخی عدم نظافته حکم اولنه‌بیلور بو سببدن لباس
وقیافتك طبعه موافق وادبلو وبسیط وتمیز اولمسی شرطدر .

﴿ مكالمه ﴾

آز سوز ایله چوق شیئی افاده ایتمك وزكاوتك كمالنه وچوق سوز سویلیه‌رك مرامنی افاده ایده‌مامك عقلك كمالسزلكنه دلالت ایدر بونكله برابر سكوت ایتمكی بیلمیانلر سوز سویلمكی دخی بیلمزلر .

﴿ تكلمده دقت اولنه‌جق شیٔ ﴾

نطق وتكلم ایتمكده اولان بر كیمسه‌نك سوزینی كسمك تربیه‌سزلك اولدیغی كبی نطقه بدأ اولنده نوبت آتشی ایدركبی سوزك آردینی كسمیه‌رك بلا فاصله دوروب اوزادی‌یه افراط درجه‌ده سوز سویلمك دخی مغایر ادبدر .

﴿ كلام ذوالوجهین ﴾

ایكی معنالو سوز سویلمك كذب وساخته‌كارلغك طرز آخری دیمك اولدیغندن بوكا هیچ بر وقتده جسارت اولنمامق لازم كلدیكی كبی تكلم اولنور ایكن اثنای صحبتده هر سوز باشنده صیق صیق «اكلادكمی» و (اندنصكره) وبونك كبی بر طاقم معناسز وبی لزوم ومهمل كلمه‌لری تكرار ایتمامك واللیله وسائر اعضاسیله دخی اشارت ایلامامك لازمدركه بو مثللو حاللرك وقوعه كلمه‌سی تربیه‌سزلكه وقبالغه علامتدر .

﴿ لغت غير مأنوسه ﴾

معلوماتلولر جمعيتنك غيريسنده بلاموجب لغت غير مأنوسه ايله مصطلح كلام سويليم ديو اوزنمك مناسب اولمديغندن اويله عرض معلومات داعيه وافكارمده بولنميوب هر كسك اكلايه بيله جكى صورتده سربستجه تكلم ايلمك دها اعلا واحسندر .

﴿ سؤال و جواب ﴾

سويلنيلان سوزى ايوجه اكلامقسزين وياخود بحث اولنان سوزه اصلا مناسبت اولمقسزين سؤال ايراد ايلمك واولوجهله جواب ويرمك بك بيوك مناسبتسزلك و تربيه سزلكدر .

﴿ تعريض وطلب رأى ﴾

هر نوقت بركسنه نك سوزينه تعريض اولنمق مراد اولنور ايسه كمال نزاكت ومناسبت ايله سويلنلمليدر واكر بررأى طلب اولنور ايسه ينه كمال نزاكت اوزره جواب ويريلوب اولنه جق رأى تعريض وجرح ايسه ويريلان رأيك مدافعه و محافظه سنه مضر اولماق لايقدر ويريلان رأيي بر از ايوجه ملاحظه ايتدكدن صكره جواب طوغرى اولديغنه لايقيله جزم حاصل ايلدكدن صكره اكا دائر اولان علل ودلائل وبراهنى تلاشسزجه اوله رق نزاكتله سرد وبيانه شروع ايتمليدر .

﴿ تعریف ﴾

برشیٔ نقل وتعریف اولندیغی وقت اول‌شیئك صحتنه تماميله واقف اولمق واول شیئك صحتنی تغییر ایده‌جك عندی تفصیلاته کیریشمامك کرکدر .

﴿مباحثه﴾

لزومسز مباحثه مجادله‌یی منتج اولور بوسببدن اویله اولور اولمز کنجلر میاننده اجرای مباحثه مخاصمه و کوجنمك ایله ختامپذیر اوله‌جغندن بروقتده بی‌لزوم ومناسبتسز شیلر ایچون بحث آچه‌رق کیمسه‌یی کوجندرمك روا ولایق دکلدر .

تربیه‌لی برآدم مباحثه ایلمکی بیلور ویاخود سکوت ایدر حالبوکه تربیه کورمامش آدم منازعه ومخاصمه‌دن بشقه شی بیلمز ایشته بووجهله تربیه ایله مباحثه ایلمکده بأس اولمیوب انجق جاهلانه منازعه ایلمامليدر وبعض کمسنه‌لرك افکاری سائرلرك افکارینه بسبتون مخالف ودائما قارشو وخلافنه سوز سویلمکی عادت ایتمسی وبو حال ایسه حسد اماره‌سی دیمك اولدیغندن بومقوله‌لر ایله مباحثه ومجادله ایلمامك کرکدر .

﴿ مدح وثنا ﴾

هیچ‌بروقتده کندو کندویی مدح‌ایتمك جائز اولمیوب آخرك مدحی شرطدر چونکه هرکیم کندویی مدح ایدر ایسه اول

کسه‌نك مدحه لایق بر سرمایه‌سی یوقدر ایمدی نفسنی مدح وثنا ایتمك ایله بر زمانده افتخار اولنه‌مز و بر کیمسه‌یه بر هدیه تقدیم اولندقده اول هدیه‌یی مدح ایتمك دخی انك قیمتنی رفع وبرشیئی حدندن آشوری مدح ایلمك هیچ شی کورمدیکنی اظهار وتصدیق ایلمك دیمکدر .

بناءً علیه هرشیئه حال صحیح واصلیسی اوزره نظر ودقت اولنورایسه اولوقت اول شیئك قیمت حقیقیه‌سی تقدیر اولنه‌رق شو سایه‌ده انك لایقیله مدحی ممکن اوله‌بیلور .

﴿ بهتان وافترا ﴾

بهتان دنیلان شی بعینه کوره شبیه اولدیغندن تأثیرینه دوچار اولان کیمسه‌یی یاقز ایسه‌ده برقاره نشانه‌اولسون ایرات ایدر ایمدی هیچ بر فرد حقنده فنا بر شی ایشلمش دیو سویلنیلان سوز اوزرینه حکم ویرلمك جائز اولمدیغندن بالذات ایشلمش اولدیغی شیٔ کاهی حقیها بیلنمدکجه حقنده شق شفه ایلمك بروقتده جائز اوله‌مز .

﴿ فصاللق ﴾

بهتان ایله فصل ومذمتك فرقی انجق بهتان دنیلان شیٔ قبحیات وفنالقلری اختراع وایجاد ایلمك وفصل ومذمت ایسه سائرلرك فنالقلرینی جمع ایدرك خلقه نشر واعلان ایلمکدر ایمدی هم

نسنی فصل و مذمت ایتمك غایت فنا وکریه بر حال دنائت
ی وبرجهتله اظهار حسد دیمك اولدیغندن بو مقوله فصالر
دی نفسنه چوق ضرر یدرلر کدلك برکمسه بروقت ایشلمش
لدیغی خطایی بلا موجب یوزینه سویلیوب خاطرینه کتورملك
ل کمسه‌یی جرح وتحقیر دیمك اوله جعندن بلا فائده وبلا لزوم
ر مقوله مناسبتسزلکلری ایشلمامك حسبادر .

﴿ عدم تجاوز ﴾

(من دق دق) مدلولنجه برکمسه‌نك عرض وشرف وناموسنه
رجه طوقونه‌جق صورتده برکونه معامله تجاوزیه اجرا
لمامك ووفات ایتمش کمسه‌لر حقنده بیله فنا سوز سویلمامك
دیب ولبیب اولنلره لازمدر .

﴿ کذب ویلانجیلق ﴾

هر ملتده شرعاً و عقلاً مذموم و مقدوح اولان یلانجیلق
رتکبنی قدر وحرمت ونظر اعتباردن ساقط ایدر بر قباحت
ولدیغندن هیچ بر سبب وبهانه تحتنده کذب وخلافی ارتکاب
ایلمکی جائز کورمامليدر .

معاذالله بر کیمسه یلانجیلق ایله شهرت بولدیغی کبی ارتق
ول کیمسه طوغری بیله سویلسه کیمسه سوزینه اعتماد ایتمز وبریرده

قدر واعتبارلری دخی اولمیه‌رق انواع حقارته مستحق و مبتلا اولور .

﴿ نصیحت ﴾

هر شیده رأی سالم ایله عمل وحرکت ایتمك ایجاب حالدندر فقط هیچ بر کمسنه‌یه کندو رأی وعقلی دائما کافی اولمدیغندن بیوکلر وعقللو ومعلوماتلو دوستلر طرفندن ویریلان نصایحی کوزلجه دکلك وقبول ایلمك اقتضا ایدر و نصیحت آلمیانلر متضرر اولورلر بونك ایچون دائما بر بریمزه تسلیت وتحصیل علم ومعارفی لازم کلان نصایح واخطاراتی تعلیم ایلمه‌مز لازمدر .

﴿ صوچ وقباحت ﴾

صوچ ایشلمك پك فنادر وبر صوچلی درجهٔ تهمتنه کوره جزا کورر وجزا کوردکدن صکره اکا عداوت ایتمك و صوچلودن اخذ انتقامه چبالامق لایق اولمیوب بلکه بیچاره‌نك عقلی احاطه ایده‌میه‌رك نیچون بو صوچی ایشلدی دیو آجیمق اقتضاء انسانیتدر زیرا هر کسك عقلی بر درجه‌ده دکلدر بونك ایچون هر بر فرد خیری وشری بر سیاقده حساب ایدرك فرق وتمیزه مقتدر اوله‌مز یوخسه بو عالمده جمله‌مزك قباحت ایشلمامسی اقتضا ایلر ایدی همان ربم جمله‌مزی استقامتدن آیرمسون .

﴿ تفاخر ﴾

بعض کسنه‌لر کندو رأیلریله اقتدار و لیاقتلرینك درجهٔ علیاده اولدیغنه ذاهب اوله‌رق هر آن و زمان بونی ادعا ایلملریله کندولرینی مسخره قیلارلر شویله‌که بن فلان کبی ایلمز ایدم و بر وقتده بندن اویله خطا صادر اولمز و فلان کسنه اول ایشك عهده‌سندن کلمدی بن اولسه‌م آنك کبی یوزینه و کوزینه بولاشدیرمز ایدم و بن فلانجه وقت شویله یاپدم الحاصل بونك کبی خلقی تحقیر ایدرك لاینقطع تفاخر ایلمك بوسبتون مخالف انسانیتدر .

کذلك بعض کسنه‌لر دخی واردرکه برینك برزمان ایشلدیکی وبرقضازده اولدیغی وبوکبی برشی سویلندیکی آنده اوت بن انك بویله اوله‌جغنی بیلور ایدم وحتی اویله اوله‌جغنی خبر ویرمش ایدم اما بنی دکلمدی باق شمدی نصل سوزم چیقدی دیو فخر ایدرلرکه بودخی برعادت قبیحه‌در .

کذلك بروقوعاتدن صکره کندو عقلنی بکنه‌رك شویله یاپمسی لازم کلور ایدی دیو رأیی میدانه قویان کسنه‌لر اکثریا قابلیتسز وباشنه مداری اولمیانلردر .

﴿ وظیفه ﴾

برکسنه‌ایفاسنه بورجلی‌اولدیغی وظیفه‌یی ادا ایلیه‌رك مستقبل

ایچون وقوعی ملحوظ اولان صقندیلری طرد وتبعید ایتملیدر زیرا هرکس هر کون وظیفهٔ مأموره‌سی نه ایسه انی تماميله ایفا ایدرك مستقبلی جناب حقك تقدیرینه حواله ایله متوکل اوللیدر .

﴿ تحصیل ﴾

تحصیل علم ومعارف ایچون سعی و اقدام اولنملیدر زیرا علم ومعارف فقرانك موجب ثروتی اولور .

تحصیل ذهنی تزیین وقلبی تنویر وانسانی اصلاح ایدر دنیاده شرف انسانیت فیض ومعرفتدن عبارتدر هرکسی خالقیله وظیفهٔ حلقدن خبردار ایدن معارفدر الحاصل حقیقت دنیاده معرفتدن وتحصیل علمدن بیوك مزیت اوله‌مز .

﴿ دولت وملته خدمت ﴾

چوجقلر معلومکز اولسونکه محب وطن اولان اهل بلده واهالئ مملکت قوانین ونظامات دولته انقیاد وپادشاهه اطاعت وحکومته اتباع ایلینلردر چونکه دیانت وعفت واستقامت صاحبی اولمیانلر محب وطن دخی اوله‌مزلر قوانینك خارجنده حرکت ایلمك وحقلی‌یی حقسز و حقسزی حقلی چیقارمق حکومتك قوهٔ نفوذینه ایراث نقیصه دیمك اوله‌جغندن بومقوله هروجهله جزاء سزایه مستحق اولورلر .

مداهن حکومت اولمق لایق اولمدیغی کبی حکومت علیهنده دخی بولنمق بر وجهله جائز اولهمیوب حسن رغبت وتعظیم وحرمت واجبهٔ ذمتدر .

عسکر وعسکرلک غیری هر بر مأمورك وظیفهٔ مأموریتی اجرادن مقصد اصلی بندولت اقبال و ثروت وسامان تحری وترقیسی ایچون اولمیوب بلکه ذوات وملتنك حقوق وعلوشانی واسباب سعادت واقبالك تزاید واستقرارینه سعی وغیرت ایچوندر .

اهالی مملکت قوری طبیعتلو اولمق وهیچ بروقتده منازعه وفساد ظهور و وقوعنه آرزو ایتمیوب دائما دفع و تبسنه سعی ایدلمك محبت وطنیه اقتضاسندن اولدیغی کبی وطن عزیز خدانکرده برخطر وتهلکه‌ده بولنوبده دشمندن حفظ ووقایه اولنمسنه احتیاج قوی ظهور ایدر ایسه اهالینك قوزی کبی اولان طبیعتلری همان غضنفر مشربه تبدیل ایدرك دشمن ایله حربه قیام ایدوب یاغالب نام نامیسیله قالمق ویاخود سوکیلی وطنی وغیرینه فدای جان ایلمك حیرلودر .

﴿ بطالت ﴾

وقتیله یاتوب ارکنجه قالقمقلق وایشیله مشغول اولمقلق صحت بخت واقبالك دوام وثباتنه پك بیوك مدار وبطالت ایسه هم قیت بدنه مضر وهمده معاملات دنیاده شین ایدوکی بدیداردر .

بوش كزمك

ايشسزلك يعنى بوش كزمكلك فقر حال وجميع قبحياتك مسدود اولان قپولرنى آچار ايمدى بوش كزەرك كچوريلان اوقاتى تعداد وبونك ظهوره كتورديكى مضرتى حساب ايلمليد زيرا ايشسزلك انسانى چالشمقدن زياده افنا ايدر .

رابطه ونظام

رابطه ونظام قوهٔ مفكرەيى تخفيف وايشلرى تحت رابطه آلەرق اوقاتى تلفدن وقايه ايلر حالبوكه نظام و رابطەسزلك اوچ نوع مضرتى اولوب برى جان صقنديسى و برى صبرسزلق وبرى دخى تضييع اوقاتدن عبارتدر .

عدالت

بركمسه كندو رفاه حالنك برقرار اولمسنى طلب ايلديكى حالده سائرلرينك سعادت حالنى آرزو وتمنى ايتمليدر وانسان اولان هر صورتده عدالتى التزام ايدرك جميع معاملاتده انصاف وحقانيتى كوزتمليدر .

جسارت

اصح اولان جسارت وغيرت نفسنه غلبه ايله ممكن اولو

يوقسه يولسز ايشـده غيرت و جسارتك فضيلت و فائده‌سی اوله‌میه‌جغی آشكاردر.

﴿ بشاشت ﴾

بشاشت وكوزل خويلق قلب و طبيعتك ايولكنـه دلالت ايده‌جكندن بشوش كمسنه‌لره هركس محبت ايدر حالبوكه اهل شر وفنا خويلو اولنلردن عالم اجتناب وتوقی ايلر .

﴿ قلب پاكلكی ﴾

يوركی ايو اولنلر كوردكلری معامله‌ٔ غير لايقـه‌يی تيز فراموش ايدوب حالبوكه بر كمسـنه‌دن كورمش اولدقلری ايولكلری بر وقتده اونوتمزلر .

﴿ حيثيت ذاتيه ﴾

مادامكه حق تعالی حضرتلری نوع بشری جميع حيواناتدن اشرف خلق بيورمش اولديغندن كندی نفسمز حقنده حيثيت ذاتيه‌مزك حفظ و بقاسـنه اقدام و سائرلرك حقنـده شـفقت ومرحمت ايلملك لازمدر.

﴿ مرحمت ﴾

شفقت ومرحمت ديانت اقتضاسندن اولديغی وجهله كنديلك

دشمنی بیله اولسون آج بولنور ایسه بیه‌جك و صوسز ایسه
ایچه‌جك ویرمك لازمدر زیرا مرحمت وشفقت صاحبی اولنلر
ایچون بوکیفیت اعظم مروت وانسانیتدر .

﴿ متانت قلب ﴾

بو عالمده اولور اولمز شیئه متحمل اولمیان آدمده متانت
قلب اوله‌مز انسان متانت قلب و ثبات ایله مرغوب و معتبر
اولدیغی کبی ینه بوسایه‌ده بختیار اولور .

﴿ صبر وثبات ﴾

مصائب وبلایایه صبر لازم کلدیکی کبی مظفریتده دخی هضم
لازم کلور و بر مرام ومقصد طریقنه کیدلدیکی وقت آرتق
اول طریقده تصادف اولنان عوارض و حادثه‌لردن فتور
کتورلمیه‌رك ثبات ودوام ایدلمك اقتضا ایدر .

﴿ ابنای جنسنه محبت ﴾

نوع بشر بربرینی جانی کبی سومك مقتضای انسانیتدر بو
سببدن کندی نفسنه لایق کورلمیان شیئی سائره لایق کوروب
یاپمامق وهم جنسنك مشکلنده بولنمق وحال بدبختی‌یه کرفتار
اولنلره الدن کلدیکی قدر معاونت لازمه‌یی ایفا ایلمك شان
انسانیته سزا اخلاق ممدوحه‌دندر .

﴿ عزت نفس ﴾

عزت نفس صفت نامعقوله‌یی آنجق کشی کندی نفسنی
ب بوندن غیریسنی دوشونمامکدر وبو معقوله‌لر انسان مدا -
ینك الك بیوکی دیمکدر.

﴿ خیر و حسنات ﴾

خیر وحسنات صاحبی اوللرك دائما دنیا وآخرتی معمور
ب هرکسك حسن نظرینی جاب ایدرلر ایسه‌ده شوقدر
که بروقده ایشلنان خیری یوزله‌مامك کرکدر چونکه بو
ه اول خیرك خیری قالیوب زائل اولور خیر خواهلق
، رفضیلتدرکه اول فضیلت سایه‌سنده انسان ثروت واسطه‌
ممکن اوله‌میان اقتداری قزانه‌جغندن بشقه پك چوق
ر مزیت دخی استحصال ایدر.

﴿ سعادت حال ﴾

عالمده انسانك شرف وسعادت صاحبی اولمقلغی ایچون الك
ن واولی اولان طریق فضیلت جاده‌سنه متراهی عزیمت
بدر زیرا اهل قناعت وحالنه خشنود اولانلره سعادت حالك
ی دائما آچقدر.

﴿ حسد ﴾

حسد دنیلان شیٔ آرزوایلدیکمز بوایولکی دیکر برشخصك
اولدیغنی کورمکدن و حالنه تشکر ایلمامکدن تولد ایدر

شيدر ايمدی حسد بغض وحدتی موجب بر حالتدر شو حال امراض نفسانيه‌نك اك زياده شديد ومشكليدر.

﴿ نانكورلك ﴾

ناكور اولان كمسنه محصولسز بر اراضی كبی سمادن نازل اولان چيكی بلع ايدرك دائما قوراق بر حالده بولنوب بر شيدن خشنود اولەمز.

﴿ كوەزەلك ﴾

كوەزه اولان كمسنه عادتا برسوز سويلديكی وقتده مسخره‌يه آلنه‌رق استهزا اولنور و بو معقوله آدم هيچ بر سری كيزلمك بيلمديكندن دائما نفسنی خطر وتهلكيه القا ايدر الحاصل كوەزەلك يعنی بلاموجب چوق سويلمك مطلقا عقلسزلق وجهالت اثريدر.

﴿ مطالعه ﴾

ايو كتاب محب صادق مثابه‌سنده اولديغندن بونك مطالعه‌سی خيرلو وفائده بخش اولەجغی كبی بالعكس فائده‌سز بعض كتابلر ايسه عدو مثابه‌سنده اولوب مطالعه‌سی تضييع اوقاتدن ماعدا افكاری دخی فنا ايده‌جكندن بو معقوله بی لزوم كتابلر ايله مشغول اولمامق اقتضا ايدر.

﴿ ايولك ﴾

كمسنه‌يه غدر وتعدی ايتميوب بالعكس ايولك ايتمك واجبهٔ ذمت

انسانيتدن اولديغی کبی عذر وتعدی قوم اوزرينه وايولك مرمر اوزرينه قيد وحك اولنمليدر چونكه اخذ انتقام ايله استحصال اولنان حضور قلبك مدت و سوره‌کی اولميوب حالبوکه ايولك ايتمكله تحصيل اولنان حضور وخشنوديك قرار ودوامی ثابتدر.

﴿ اخذ انتقام ﴾

بر کمسنه‌نك اخذ انتقامه چالشق نفسنی آنك درجه‌سنه ايندیرمك ديمك واکا عفو ايله معامله ايتمك آنك فوقنه رفع ايلمكدر والحاصل کوتو که قارشواق ايولك ايتمك ارکشی کاريدر وخصمنك بيت فاسده‌سی بيلوب اکلامامغله خصمنه معامله ايلمك دخی برنوع اخذ انتقامدر.

وبرکمسنه‌يه اولور اولمز شيلر ايچون کوجنوب کين وعداوت پيدا ايدەرك اخذ انتقامه چاره آرايوب بيهوده راحتسز اولمقدن ايسه ايولك ايدرك آنی محجوب وبو وجهله اکا غلبه چالق کار عاقلدر.

﴿ انانيت ﴾

انانيت يعنی بنلك دعواسنده اولنلر هر ايو شی‌ء کندويه لايق کورولر وهيچ برکمسنه‌يی بکنمزلر وکندودن غيرينی ايو بيلمزلر همان جناب حق بو مقوله اخلاق ذميمه‌دن جمله‌يی وجمله‌مزك اولادينی محافظه ايلسون.

﴿ نزاکت ﴾

نزاکت مجرد مدنيتك بر علامتی و الفت ومحبتك اساس قويسی ديمكدر فی الحقيقه نزاکت صفت مقبوله‌سی بر ماء جاری مثللو الك سرت اولان طاشلری دوزليه‌رك جلا ويرر وافكار انسانی اصلاح واعلا ايدرك نظر محبتی جاب ايده‌جك بر حاله کتورر الحاصل نزاکتی اولمیان کمسنه‌لر حيوان راده‌سنه تنزل ايتمش بولنور.

(صانعه هركس عاقله انسان کلور انسان کيدر)

(جهال ونادان اولان حيوان کلور حيوان کيدر)

﴿ ريا ﴾

خلوص قلب وفضيلت ودها بوکبی کندنده اولمیان خصائل جمله‌يی خلقه کوسترمکدن عبارت اولان حالت رديهٔ مذمومه‌يه ريا اطلاق اولنور بو حالت مقبول اولمديغی مثللو انسانلرك يانند‌ه دخی فوق الغايه مقدوح و مذمومدر ايمدی رياكارلقدن احتراز اولنمق لابد ولازمدر.

﴿ اعتماد ﴾

هركسه علی السويه اعتماد ايتملك وياخود هيچ بر کمسنه‌يه اعتماد ايتمامك کبی حاللرده بولنمق انسان ايچون جائز ولايق دکلدر وحتی بر کمسنه کورشوب اختلاط ايلديکی آدملرك حال حرکاتندن بيله حزم واحتياط اوزره بولنوب حرکت ايلمسی

عقل ودرايت اقتضاسندندر کوتو لسانه کلمش آدملر ایله اختلاطدن دائما مجانبت کار عقلدر.

الحاصل کیمسه‌لره اعتماد ایلمامك روا اولمدیغندن وحتی اعتماد اولنمسی جائز اولمیان کسنه‌یه بیله ظاهرده اعتماد وار کبی کورنمك ونفس الامرده تماميله اعتماد ایلمامك وداغا ایولر ایله اختلاط ایدوب کوتولردن مجانبت ایتمك اقتضا ایدر.

﴿ حرص وطمع ﴾

حرص وطمع صاحبی اولنلر جمیع شیدن محروم وبیوایه اولدقلرندن بشقه بونلر هیچ برکیمسه عندنده حرمت و رعایته مستحق اوله‌مز وبوندن بشقه بالذات نفسنه دخی ظلم ایتمش اولور الحاصل اشبو اخلاق مذمومه ایله متخلق اولنلر هیچ بر وقتده سیم و زره تماميله متصرف اوله‌میوب بالعکس بالکه سیم وزر اول طمعکاره متصرف اوله‌رق کندینك اسیری حکمنده طوتار فقرای صابرینك انجه‌لری یوق ایسه‌ده قناعتلری اولدیغندن طمعکارلردن زیاده خشنود اوله‌رق کچینورلر زیرا قناعت فنا بولمز برخزینه‌در.

﴿ افراط واسراف ﴾

هربر شیئك افراط واسرافی موذی ومضردر ایمدی افراط واسرافه مجبور اوله‌رق اقتصاد نفسه عدم رعایت پك چوق کمسنه‌لرك تلفنه وخانه‌لرینك بربادینه سبب اولدیغی و بوکا رعایت

ایدنلرك خوش حال ایله معمر اوله‌رق فلاح بولملرینه باعث بولندیغی کورلمکده‌در الحاصل اقتصاد نفس قضیه‌سنه رعایت ایدنلر دائما صحت وجود و عافیت بدنه مالك اولورلر حالبوکه مسرفلر واعتداله رعایتی اولمیانلر دائما تداوی‌یه احتیاجدن بر آن خالی اولمزلر .

﴿ جهالت و عظمت ﴾

جهالت دینلان شی بر حال وصباوت دائما دیمك اولدیغندن هریرده محجوبیتی موجب اولور وکبر و عظمت ایسه انسانی دائما فائده‌دن زیاده ضرره ولوم ودنائته کرفتار ایدر همان جناب حق جمله‌مزی محافظه بیورسون .

﴿ قصور وخطا ﴾

سائرلرك قصور وخطالری لوم وتعریض ایتمزدن اول بالذات کندولك او معقوله خطا وقصورلرندن تمامیله سالم اولدی لازم کلور و برکمسنه بر قصور ایشلدکده کمال ندامت ایله درعقب توبه ایلیه‌رك بردخی ایشلمامکه زیاده اقدام ایتملیدر .

﴿ تنبللك ﴾

تنبللك فقرحال وجمیع قبحیاتك قپولرینی آچار ایدی بوش یره کچوریلان اوقاتی کمال تأسف ایله تعداد و بونك ظهورە کتوردیکی فنالقلری حساب ایتملیدر چونکه ایشسزلك انسانی چالشمقدن زیاده افنا ایدر .

﴿ جان صقندیسی ﴾

انج صقندیسنك ظهوریه باشلیجه سبب تنبللك اولدیغنه بناءً بونك رفعیچون چالشمقلغك لزوم حقیقیسی كورینوریعنی جان صقندیسی مرضنك دواء نافعی مشغولیت اولدیغی جملهیه معلومدر .

﴿ دشمن ﴾

دشمنلریمز دائما قصورلریمزی تحری وتجسس ایدهرك حزئی بر نقصانمزی بیله بولسهلر خلقه نشر واعلان ایدرلر وبویله قصورلریمزك دشمنلر طرفندن خلقه اشاعه اولنمسی بر دها اول قصورلرك ایشلهمكلكی اخطار دیمك اولهجغندن عاقل كمسهلر بوندن بیاغی استفاده ایامكه یعنی اولور اولمز قصورلری بردها ایشلمامكه سعی وغیرت ایتملیدر .

انسان ایچون الءبیوك دشمن كندی نفسی اولمغله هیچ بر وقتده بوكا تابع اولمامق ودائما اكا غلبه ایتمك لازمدر الحاصل حرص وطمع وحسدوكبر وعداوت وتنبللك دخی انسانك بشقهجه خصم قوی ودشمن عظیمی اولدیغندن بونلردن دخی مجانبت اولنمق اقتضا ایدر .

﴿ غضب ﴾

انسان اوفكه وغضبندن زیاده ملاحظهدن مستفید اولور . اوفكه ایله قالقان زیان ایله اوتورر بناءً علیه غضبه غلبه ایدن كمسنه الءبیوك دشمننه مظفر اولمش حكمنده طوتیلور .

﴿ حزم واحتياط ﴾

سكونت مزاج واصحاب حزم واحتياط اولنلر هر بر امور ومصالحی لایقیله رؤیت ایده حکارندن بشقه هر بر رأی وحکملری دخی تشویشدن ازاده اولور حالبوکه تیز وحدید مزاج وسریع الانفعال کسنه لر حدتلنمکسزین بر اموری تسویه یه غیر مقتدر اولوب هر بر مصالحده خصادن سالم اوله مزلر .

﴿ دعوت وسفره وطعام ﴾

بر کمسنه بر محله دعوت اولندیغی وقت مدعو اولدیغی ساعتدن اول کیتمک مناسب اولمدیغی کبی کیج قاله رق طعام اثناسنده دخی وارلمق راحتسزلکی موجب اوله جغندن بویله مدعو اولان محله تام وقتنده وارلمق ایجاب ایدر .

طعامه اوتورلمزدن اول اللری غسل ایتمك وسفره یه خانه صاحبندن صکره اوتوره رق وپیشکیرینی دیزلری اوزرینه سرمك ایجاب ایدر یوخسه ستریسی ایلکنه ویاخود بوینه ایلشدرمك چوجقلردن ماعداسنه غیر حسبانده .

بك آج کبی طعاملره باقوق واکانه تعجیل ایده رك هرکسدن اول ال اوزاتمق واغزینی شاپورداتمق ایو دکلدر وبونکله برابر سفره ده طعامه دائر سوزه مجبوریت کلدیکی تقدیرده سفره ده بولنان طعاملرك وصفنه دائر سوز ویاخود قصورینی سویلامامك ویمك اوزرنده دعوت ایتمکه دخی قالقشمامق کرکدر .

اكل اولنان طعاملردن برینك غایت لذیذ وكوزل طبخ اولندیغنی مبالغه ایله وصف ایتمك تكرارینی طلب ایلمك ملاحظه سزلق دیمك اوله‌جغندن بو مقوله حال وحركتدن مجانبت اقتضا ایدر.
اثنای طعامده بیوك لقمه الق وخانه صاحبندن اول صحنه ال اوزاتمق و دیكری اوكنده اولان لقمه‌یه دست دراز اولمق وطعامده افراط درجه‌ده كولمك و بورنی چكمك وقورجه‌لمق و زیاده‌سیله سكوت اوزره بولنمق خلاف ادب اولدیغی كبی كذلك بر مسافرلكده خانه صاحبی قالقمقسزین سفره‌یی ترك ایلمك ویاخود طعام عقیبنده محله چیقوب كیتمك تربیه‌سزلك دیمكدر.

❊ زیارت ❊

نوع بشرك یكدیكریله حسن الفت ومعاشرته اشد احتیاجی اولوب زیارت ایسه اول معاشرتك ارتباطنی موجب اولدیغندن كندویه بلا موجب عزلتی اختیار ایدەرك كیمسه ایله اختلاط ایتمامك عادتا جرم قدر.
تعریفه حاجت اولمدیغی اوزره زیارت اوچ نوع اولوب بری رضای باری وبری دوستلق ودیكری عید وایام مباركه وولیمه وبو مثللو جمعیتلر ایچوندر.
اولكیسی یعنی رضای باری اولان زیارتلر انجق خسته‌لره كیدوب بونلرك حال وخاطرلرینی سؤال ایتمك و قضـارده والم وكدره دوچار اولان احبابه واروب الدن كلدیكی قدر تسلیت

بولندیغی آشکاردر بناءً علیه یومیه اشتغاله اوقات معیّنه‌ده لزومی مقداری براز فاصله ویره‌رك ذهنی و بدنی اکلندیرمك و آرام وقتلرده ضررسز بعض شیلر ایله اکلنمك جسبادر .

﴿ خاتمهٔ کتاب ﴾

انحراف مزاج ایله وجودیمزی علیل و مریض ایتمك اعتدال‌ه عدم رعایتله هر ماده‌نی مرتبهٔ افراط و تفریطه ایصال ایلدیکمزدن نشأت ایتدکده اولدیغی بی‌شك وشبهه‌در نته‌کیم افراط درجه‌ده مشاغل مختلفه ایله وجودی اتعاب ایتمك تدریجاً ضعف و فنالق وکثرت مطالعه و اشغال ذهن اسبابه سرسملك وجدن آشوری اشتغال ومصالح دخی ذهنمزده پریشانلق حاصل ایدر شو صورتله اولان افاده‌مزدن مراد هرکسه امور ومصالحی یوز اوسته براغوبده راحت ایده‌جکم دیه‌رك بتون بتون تنبللك طریقنی ارائه اولمیوب انجق هر حالده طریق اعتدالدن آیرلمامنك لزومنی بیاندن عبارتدر . بو تقدیرجه بلا فاصله اوزون اوزادی‌یه مشغول اوله‌رق اوغراشلمیوب آرالقده استراحت ایله ذهن و وجودی دکلندیرمك دخی موافق اصول حفظ صحت بولنمشدر بر کیمسه متوالیاً ایکی ساعتدن زیاده بر شیئه حصر افکار ایله ذهننی یورمیوب اره صره مشغولیته براز فاصله ویرلدیکی حالده ذهنده راحت حاصل اوله‌جغندن اشغاله یکیدن ایستك کله‌جکی مثللو انتقالده دخی سرعت وشدت پیدا اوله‌رق استراحتله غیب ایدیلان زمانده ایدیله‌جك تحصیل وکارك اشبو سرعت انتقال وایستك مناسبتیله بر ایکی مثلی اله کچوریلور وبو سببله مطالعه اولنسان

شی ذهنده دها ایو تقرر ایده رك اشتغالدن حسن نتیجه حاصل اولور .
بیان اولندیغی اوزره مشاغل ذهنیه نك كثرتی نه درجه ده مضر
ایسه بتون بتون عدم اشتغال دخی نهایت صحته منافی اولوب هر
ایکی حالده ده ذهن و وجوده فنالق ظهوره کلور .

نتیجهٔ کلام وجودلرینك حسن صورتله محافظه لرینی طالب
ایدن عاقل وتدبیرلو کمسنه لر تحصیلاتنی مزاج وقوهٔ بدنیه لرینك
تحملنه کوره اویدیرملیدر .

یوقسه هر کسك برایکی سنه ظرفنده تحصیل ایده جکی هرفنی
برقی هفته یاخود آی ظرفنده اوکرنمك قصدیله کیجه بی کوندوزه قاته رق
فوق العاده چالشمغله صحت وجوده خلل ویرمك کار عاقل دکلدر .
چونکه وجودی محو ایدنجه یه قدر یاخود خسته اولنجیه دکین
اوغراشیله رق تحصیل اولنان علمك نه فائده سی اولور الحاصل
هر حالده اعتداله رعایت شرطدر .

چوجقلر شوراسیده معلوممکز اولسونکه کثرت اشتغال
بحث اولندیغی وجهله نه رتبه ده مضر ایسه حددن زیاده استراحت
دخی او رتبه ده ضررلودر .

زیرا عدم اشتغال و حیلازلق پاس مثابه سنده ذهنی اورته رك
بالآخره وجوده دخی فنالق ایراث ایدرکه بوبابده امثله وبراهین
متعدددر بونك ایچون برکوچك مثال ایراد ایده لم .

مثلا براناختار دائما الده اولدقجه یعنی دائمی صورتله استعمال
ایدلدکجه مجلا و پارلق اولوب بالعکس استعمال ایدلمیوب حالیله
براقلسه پاسدن کورنمز .

کذلك حراثت وزراعت کورمامش بر طوپراق درلو درلو

فسا ومضر نباتات حاصل ایده‌جکی وجریان ایتمیوبده سکونت اوزره بولنان صولرده تعفن پیدا اوله‌جغی ظاهردر .

ایشته بومثاللرده کوستردیکی اوزره ایشسزلك وحایلازلقدن دخی درلودرلو فنالقلر ظهوره کلور وحتی برقاچ ساعت حایلازلق وقیدسزلك بعض کره سنه‌لرجه عمر تلف ایده‌رك قزانلمش اولان فضائلك بر آنده محو وبرباد اولمسنه سبب اولور عقللو کمسنه‌لر وقتلرینی هیچ بر وقتده حایلازلق وهوائی شیلر ایله کچورمیوب کاهجه خالی وقتلرده دخی استراحت واتجابنه کوره صاحب تربیه ومعلوماتلو آدملر ایله الفت ومحبت ایدر وبعض دفعه یالکز قالدقجه کتبخانه‌سنده جمع وادخار ایتمش اولدیغی مشهور مؤلف ومترجملرك اثرلرینك مطالعه‌سیله مشغول اوله‌رق هر برنده بشقه بشقه استفاده ایله تلذذ ایدلر .

خلاصهٔ مرام بومقوله ارباب فضل وکمال هر محلده مقبول ومعتبر اوله‌جقلرندن هر قنغی انجمن دانشده بولنمش اولسه وهر نره‌دن بحث آچیلسه اویله جاهلانه شاشقین شاشقین خلقك آغزینه باقیوب مناسبت دوشدکجه کندوسی دخی مباحثه‌ده بولنه‌رق ارباب جمعیتی کندودن ممنون ایدوب جمله مباحثه‌دن استفاده حاصل اولور بوقسه جاهل وکمالیه اولمق مناسبتیله شورا‌ده بوراده برطاقم کندو کبی جهلا ایله افواهی کلاملر ومثلا پراصه‌نك قیمه‌سی شوقدرمش خبر فلان آدم فلان پهلوانله کورشمش شویله اولمش بویله کلمش کبی بی‌معنا سوزلرله وقت کچورمکدن هیچ برشی استفاده اولنه‌میه‌جغندن بشقه کیمسه‌نك نظر اعتبارینی دخی قزاندیرمز .

چوجقلر بورایه قدر وظائف انسانیه وحسن اخلاق وتربیه

ومحافظهٔ بدنیه‌کزی تذکار وفنون ومعارفك تحصیلنه دائر اقتضا
ایدن کافهٔ تبلیغاتی عاجزانه اخطار ایلدم بنه بوراده سزلره علوم
وفنونه نه‌درجه‌ده محتاج بولندیغمزی تکرار ایده‌یم زیرا انسان
نطق ایله اشرف مخلوقات اولدیغی کبی انوار علم ومعرفت ایله
ذاتی تنویر وتحلیه ایده‌رك دخی کرهٔ ارضك سطحنده وقعرنده
وبحرده وسماده موجود اولان ذی روح وجماداتك حال وشان
وخواص کونا کوننه وبو کبی شیلرك کافه‌سنه آشنا اوله‌رق ابنای
جنسندن ممتاز وفائق الاقران اولمق وکسب معلومات ایتدیکی
تقدیرده کائناتی صحرای عدمدن میدان وجوده کتورن خالق
بیچونك قدرت وعظمتنه بهمه‌سنه مطلع بولنمق کبی فضائل ممدوحه‌یه
نائل اوله‌جغنده شك وشبهه یوقدر .

بونجه مخلوقات میاننده خلقتجه اك اعجب واعجز اولان بالذات
نوع بشردر چونکه ابتدا تولدنده غایت عاجز وعریان کندوینی
محافظه واکل وشرب ایله تعیشنی اداره‌یه عدیم الاقتدار اوله‌رق
ظهوره کلدیکی حالده کندویه جناب حقك بیوك احسانی اولان
عقل وذهنی سایه‌سنده بالآخره کافهٔ حیوانات وحشیه‌یه قدرغلبه
ایدرك کندوسندن نیچه کره‌لر بیوك وقوتلو بولنان حیوانات
مضره‌نك دخی دست تعدیلرندن محافظه وبك چوقلرینی تحت اطاعته
آلدقدن بشقه بعضیلرینی دخی الشدیره‌رق بونلرك لحومیله تعیش
وپوست وپوکلریله دخی البسه واياق قابی کبی شیلر یاپه‌رق هر برندن
بشقه بشقه استفاده ایتدکدن ماعدا بونلردن اسب وکلب مثللو
بعضیلرینی دخی استخدام ایده‌رك قورد وایو مثللو موذی حیوانات
وحشیه‌یی صید وشکار وجرح وتلف ایدر .

الحاصل انسان جماداتدن طاش وسائر معادنی دخی استعمال ایدەرك بونلردن كندولرینە پارلو وكوزل كوزل خانە وكاشانە اعمال وبونلری نقش وتزیین ایتدكدن بشقە خواص متعددەیی حاوی ادویە تدارك واستحصال وبونلر ایلە عللرینی دفع وتسكین ایدر نتیجۀ مقاولە انسان كیجە وكوندوز ربع مسكوندە فائدەبخش اولەجق یكی برشی كشف ایدەبیلمك ایچون اوغراشور وبولور تلغراف وقرەواپوری وبوكبی انواع اختراعات جدیدەیی وجودە كتورمكدن خالی بولنمز بونلر ایسە سعی و قدام وتحصیل علوم وفنون ومعارف سایەسندە حصولە كلدیكی معلومكز اولدقدەسزلر دخی عبث ایلە اشتغال ایتمیەرك سعی واقدامە صرف وحصر ایدوب آتیدەخیر ایلە یاد اولەجق اثر براقمە غیرت ایتمكز لابدولازمدر. ایمدی هركس اول امردە لسان مادرزادیی كركی كبی اوكرنوب مرادینی بلاقصور قلمە الەبیلمكە كسب اقتدار ایدەبیلمك ایچون اقتضا ایدن كتب قواعدی واملا وانشانی لایقی وجهلە تحصیل ایلدكدن صكرە ارەصرە مطالعۀ تواریخ ایلە برابر فنونە دائر اون جلد اوزرە ترتیب ایتمش اولدیغم (زبدةالعلومی) وياخود (خزینۀ فنونی) اربابندن اوقیوب اوكرنەرك كسب كمال ایلمكی بالعموم اطفالە محبانە وپدرانە اخطار ونصیحت ایدرم چونكە بر كون اولور كتب مذكورەنك حاوی اولدیغی فنلری بو كبی شیلری بیلمیانلر امورجسیمۀ دولتدە واقلام شاهانەدە وحتی امور عادیەدە بیلە استخدامە قبول اولنەمیەجقلری بدیهی و آشكاردر.

جناب حق جملەمزی توفیقات الهیەسنە موفق بیورسون

(آمین)